

דוד ברמן

ראיינה וכתבה: זיוה פלד

עריכה: נירה רון

2015

לפני הכל

לפני שאני מתחיל לספר את סיפורי, הרשו לי לומר שזה בדיוק זה, הסיפור שלי.

חלק מן הדברים שכחתי, כמו שמות ותאריכים ועל חלק ויתרתי כדי לא לפגוע באף אחד.

אז בבקשה, סלחו לי אם לא כללתי את כולם ואת כל ההתרחשויות שאולי היו צריכים להיות חלק מן הסיפור.

למרות שקבלתי את כל העזרה האפשרית מזיוה ונירה שעזרו לי בנדיבות לתרגם את מחשבותי לעברית. עדיין הייתי צריך לחלק את תשומת ליבי בין סיפור הסיפור שלי, לבין תרגומו לעברית בצורה מעניינת. גם מגבלת המקום השפיעה עלי, כך שנאלצתי לחסוך במילים ולא להרחיב את הדיבור, ולא לפרט בצורה מעמיקה יותר, כפי שאולי הייתי רוצה.

התוצאה הרי היא לפניכם ואני מקווה שהיא תעניין ותהווה השראה לדורות הבאים.

את סיפורי זה אני רוצה להקדיש לילדי, לנכדי ולניני הראשון -

לדני וחני ברמן ולילדיהם : אביאל, יעל וידין קורדובה וניני : אליה, נעם ורועי.

לאורי ז"ל ורננית ולילדיהם : אריה, שרה'לה, יעקב, לילך, אברהם-איתן ויהודה-דוד.

לרחל ואהוד כהן ולבנם : יעקב-קובי.

ילדות והתבגרות

ילדות של תהפוכות ונדודים

נולדתי ב- 1939 לאב יהודי ולאם גוייה, ביוהנסבורג שבדרום אפריקה. לאבי קראו - ג'ורג' ולאמי - רייצ'ל.

אבא הגיע לדרום אפריקה כמעט בן שנה, ב- 1895, מקריטינגן שבלטביה. הוריו הגרו מקייפטאון ליוהנסבורג עם עגלה רתומה לשוורים. בזמן מלחמת הבורים הוא היה בן חמש, ואני נולדתי רק כשהיה בן ארבעים וחמש. זאת, כיוון שאביו נפטר בגיל צעיר, ואבא עזר לגדל את שמונת האחים. לכן התחתן בגיל מבוגר. לאחר שאמי נישאה ליהודי, ניתקה משפחתה כל קשר עמה ואני לא הכרתי אותם כלל.

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה התגייס אבא לצבא, והתחיל לנדוד בין בסיסים בכל הארץ ואנחנו בעקבותיו. (אבא שרת גם במלחמת העולם הראשונה) הוא נשלח למקומות שמחוץ ליוהנסבורג, חמש מאות עד אלף מייל מהבית, ואנחנו הצטרפנו אליו. כשנולד אחי, ריימונד, נסענו למקום שנקרא זולולנד. שם, בבית חולים קטן מאוד, נולדה אחותי, ג'ודי, שכינינו אותה "זולו".

אמא נפטרה עוד כשגרנו במלון בעיר בו מצאו את היהלום הגדול בעולם (במסגרת נדודינו בעקבות אבא). היא עברה ביוהנסבורג ניתוח בבלוטת התריס, ובמהלכו נפטרה.

במותה הייתי בן שש, אחי בן ארבע ואחותי בת שנתיים.

אבא שרת אז עדיין כחייל. זה היה ב- 1945, בסוף המלחמה, ואבא השתחרר מיד. הוא התפנה אלינו ולקח אותנו חזרה ליוהנסבורג, העיר בה נולדתי.

לא רחוק מהעיר הייתה לדודתי רוזי, אחות אבי, ולבעלה חווה. ואני ואחי נשלחנו אליהם ושהינו שם כמה חודשים.

מצד אחד זה היה כיף – חיות, אוויר צח, אנשים נחמדים, כושים שעבדו בחווה בחקלאות והיו טובים במיוחד אלינו, הילדים. לדודה זו היו שני בנים בוגרים ממני בכמה שנים, ונהנינו להיות בחברתם כשהם הגיעו מבית הספר. אבל הדוד היה טיפוס שתלטן, נתן לנו הוראות ואבוי לנו אם לא קיימנו את רצונו.

(לאבא היו שמונה אחים ואחיות. כיום נותרו שלושה בני דודים - אחד ביוהנסבורג, אחותו בדרבן, אחיו בלוס אנג'לס, ושאר בני המשפחה התפזרו בכל העולם.

הספר על תולדות המשפחה מתחיל ב- 1683).

כעבור כמה חודשים מצא אבא בית, ויחד עם אחות אחרת שהייתה רווקה – שרה – עברנו לשם שלושתנו. הצטרפה אלינו בת דוד שאביה התאלמן, והאם החורגת לא רצתה לגדל אותה. (בת דוד זו עלתה לארץ וגרה ביוקנעם. שנינו הישראלים היחידים במשפחה).

אצל הדודה שהינו חמש שנים.

אבי לא היה דתי, אך היה מסורתי מאוד, גם אם לא שמר כשרות. אולם, הדודה שגידלה אותנו הייתה שומרת מצוות.

מקרה משעשע שזכור לי ארע בניקיון לקראת פסח. ישבנו יום אחד לשולחן והיו לנו שני משרתים – רוזי וסאול. דודתי, שהייתה אישה עם נוכחות חזקה, לא ראתה את הפעמון בעזרתו נהגה לקרוא לסאול להגשת האוכל לשולחן, והיא זעקה: סאול! הכושי בא נבוך, שכן שמע את כעסה. הדודה גערה בו – איפה הפעמון? ותשובתו הייתה – רוזי בישלה אותו. (סאול חשב שאנחנו מטורפים, ומבשלים את הכלים בפעולה שהייתה למעשה הגעלת הכלים לפסח...)

אצל הדודה שמרנו שבת, והגענו איתה להסכם – שבת אחת נלך לבית הכנסת, ולסירוגין – נלך לקולנוע.

בגיל שש הצטרפתי לבית ספר, שמרבית תלמידיו היו יהודים, הוא נקרא ביי"ס יהודי ממשלתי, גם המנהל ומרבית המורים היו יהודים. היו בו מהגרים ממקומות שונים, וגם מקומיים. למדתי בו חמש שנים, במהלכן הכרתי את פרנק, מי שנהיה חברי הטוב ביותר כעבור כמה שנים.

שנתיים לאחר שהגענו לדודה, היא שלחה אותנו לבית הדין היהודי המקומי, שהיה בו מקווה, ועברנו גיור, שכן אמא לא הייתה יהודייה. הדודה גם הקפידה לשלוח אותנו ל"חדר", כדי ללמוד עברית. (למדתי עברית בארבעה שלבים: "חדר", אולפן לקראת העלייה, מרכז הקליטה בו ניתן לי הבסיס הדקדוקי ולדבר למדתי רק כשהגעתי לגיור עציון – מושב בו נאספו עולים ממדינות רבות, והשפה המשותפת בו הייתה עברית).

אני (משמאל) עם אחותי ג'ודי ואחי ריימונד

אחרי חמש שנות חיים עם הדודה, כאשר הבעיות הכלכליות החריפו אצל אבא, והוא לא יכול יותר לשאת בנטל הכספי, נשלחנו אחי ואני לבית יתומים. אחותי הקטנה נשארה אצל הדודה, לה קראה "אמא", והן עברו לבית אחר.

בית היתומים בעיר היה מקום יפה – פרוש על מאה דונם, מוסד עשיר שהקהילה היהודית תמכה בו. היתומים עצמם לא שילמו עבור שהותם בו. המקום היה מפואר, ושם הכרתי אנשים שהיו לי לחברים לאורך החיים.

הגישה הייתה דתית וציונית. חונכנו לעלות לארץ, והיו בין היתומים רבים שהתנדבו לבוא לארץ לעזור במלחמות השונות (כמו סיני, ששת הימים ועוד).

התקיימו שם חוגי ספורט, גידול ירקות, חיים בטבע. גידלנו יונים כתחביב.

כעבור שנה וחצי, בעקבות אי טיפול נאות בשיניו של אחי, הוציא אותנו אבא מבית היתומים. (אני ואחי רבנו כל הזמן – מריבות של אחים, דחיפות, צביטות והצקות. חברי הציע לתת לו אגרוף כדי שיחדל מכך. בוקר אחד נתתי לו באמת אגרוף ושברתי לו שן. אחרי הצהריים הגיע אבא לביקור שתוכנן מראש. הוא ראה את דמעותיו של ריימונד שאמר שנפל ושבר את השן. כתוצאה מכך קבל מוגלה בשן והיה צורך לעקור אותה – שן קדמית בפה. נתנו לו פרוטזה שלא השתמש בה והרווח נסגר ועיקם את שיניו).

אבא כעס והעביר אותנו לגור בשכירות בחדר אצל משפחה דתית, ונהג לבוא לבקר אותנו שם.

היינו שם למעלה משנה.

אחי ואני עברנו לגור אצל משפחה ששמשה לנו משפחה אומנת בתשלום. התיידדנו עם בן בעלת הבית, ולמדתי לבר מצווה בעודי גר שם. אבא היה לוקח אותי לשיעורים, בא לבקר, לוקח אותנו לבילוי ולקולנוע.

כשהתחתן אבא שוב, עם יהודייה, הם שכרו דירה קטנה, ואני ואחי עברנו אליהם וישנו בחדר הכניסה של הדירה. שם גם חגגו לי את בר המצווה.

האם החורגת הייתה אישה מאוד נוקשה. היה לה כלב שהייתה מסורה כלפיו כמו לילד. אהבה אותו אהבת נפש. (אבא הטיח בה שהיא אהבה אותו יותר מאשר אותנו).

הייתה זו ילדות מלאה תהפוכות ומהמורות. קשה לי לבטא רגש כלפי פרק חיים זה. אלו חיי. כך גדלתי.

הייתי בן שש כאשר בא אבא ואמר לי – אלוהים לקח את אמא באופן זמני. ולמרות גילי הצעיר ידעתי שאין דבר כזה – באופן זמני. פרצתי בבכי. הרגשתי כאילו אני נעשה חשוף, פגיע, כבר אין לי מיגון ומעטפת של אמא... לצערי, אינני זוכר את אמא בחיים.

במהלך השנים הייתי צריך לנטוע שורשים כל פעם מחדש – גם חברתיים וגם תרבותיים.

התבגרות

כשהייתי בן שש עשרה, וגרתי אז במלון דירות עם אחי, הצליח אבא למצוא עבור כולנו בית. עברנו לשם, וגרנו ממש בצמוד לאחות הדתייה של אבא, והיינו שוב יחד – אבי, אני, אחי והאחות. (אבא נפרד קודם לכן מאשתו השנייה).

אבא ביקש ממני לעזור בפרנסת המשפחה, ועזבתי את הלימודים בכתה י', ללא תעודת בגרות. אהבתי ללמוד והייתי תלמיד לא רע.

למעשה עזרתי בפרנסת המשפחה עוד בהיותי ילד. נהגתי להסתובב עם מגש ועליו חפצים קטנים הדרושים לעיסוק בתחביבים שונים, כמו בניית עפיפונים. לאבא הייתה חנות צעצועים, והוא סיפק לי את החפצים הדרושים לכך. אולם המנהלת הבחינה בי מנסה למכור, והפסיקה את פעילותי "כאיש מכירות". כל כוונתי הייתה לעזור בפרנסת המשפחה.

בגיל שמונה עשרה התגייסתי לצבא דרום אפריקה.

השרות בצבא היה בהתנדבות, אך הצבא יכול היה לגייס אותי לו הייתי עולה בהגרלה. התנדבתי כדי שאוכל לבחור היכן לשרת.

נשלחתי לרוֹפֶן איילנד – בסיס של חיל הים, אי גדול שהיה בו גם בית סוהר לאסירים פוליטיים. (כמה שנים לאחר מכן נכלא שם נלסון מנדלה).

שרתתי שלושה חודשים בטירונות, וחזרתי הביתה. אז נסענו יום שלם במקום שהיום טסים אליו שלוש שעות.

פעם בחודש היה עלי להתייצב בבסיס של חיל הים ביוהנסבורג.

בחיל הים של דרום אפריקה, 1957

רציתי ללמוד מקצוע, ולמדתי דפוס.

הלימודים בערב התנגשו עם המסדר הצבאי, ולכן השתחררתי מהצבא. המשכתי בלימודי עד שקבלתי תעודת מדפיס – כעבור חמש שנים.

כל הזמן הזה גרתי עם אבי, אחי ואחותי בבית.

על המשפחה

על אבא

אבא

אבא נקרא ג'ורג' (גרשון בשמו העברי)
אבא נולד בלטביה ב- 1895. הוריו החליטו
לעזוב את לטביה בגלל הפרעות ולנסוע לדרום
אפריקה, עם הילד ג'ורג' שעוד לא היה בן שנה.
הם הגיעו לקייפטאון תוך כמה חודשים, והיגרו
משם בעגלת שוורים במסע של אלף מייל
ליוהנסבורג, בעקבות הבהלה לזהב.
שם גדל, ובפרוץ מלחמת הבורים, כשהיה
בן חמש, נשלח לקבל את פני החיילים הבריטים
שכבשו את יוהנסבורג.

בגיל אחת עשרה נאלץ לעזוב את בית
הספר בגלל בעיות כלכליות. עד אז היו לו כבר
שבעה אחים ואחיות. אביו נפטר בגיל צעיר ואבי נשא בעול פרנסת המשפחה, לכן
הרשה לעצמו להינשא רק בגיל מבוגר בהיותו בן ארבעים וחמש.
אבא היה פטריוט לדרום אפריקה, והתגייס לצבא ב- 1914, במלחמה לצד
הבריטים.

אבא גילה כשרון בכתיבה על מכונת כתיבה
ויכולת ניהול חשבונות, לכן לא נשלח לחזית
באירופה. אחרי המלחמה פתח כמה עסקים שלא
הצליחו כל כך. בגיל ארבעים וארבע פגש את אמי.
הם נישאו ונולדו להם שלושה ילדים. כשאחותי
הייתה בת שנתיים נפטרה אמי ואבא ניסה למצוא
לנו מסגרות משפחתיות לגדול בהן.

אבא היה דמות מרכזית ומשמעותית בחיי.
הוא ניסה להקרין לנו את הצורך להיות כמשפחה
ביחד. תמיד ביקר אותנו ודאג לצרכינו.

אבא היה איש מכירות, ובסיום דרכו
המקצועית נעשה דירקטור בחברה בה עבד.
כשילדי היו קטנים בא אבא לגור בביתי,
ואהב לספר לנכדיו – ילדי – סיפורים, וללמד
אותם לכתוב במכונת הכתיבה הידנית.

אבי במדי צבא דרום אפריקה

אבא נפטר בגיל שבעים ושמונה, ב- 1973, עוד טרם עלותנו ארצה.

על אחי ריימונד

אחי ריימונד

ריימונד חי בסווייטלנד שבאפריקה. הוא
אמן. התחיל את דרכו בחברת פרסום, בציור
פרסומות, הצליח בכך ובינתיים צייר בשמן על
בד.

ריימונד השתתף בתערוכה שהייתה
במסגרת תחרות של אמנים. אמנם לא קיבל פרס
של מקום ראשון, אך זכה בפרס של האמן
המבטיח ביותר שנתן לו פרס כספי קטן.

דרכנו היו צמודות בילדות, בנדודים בין
משפחות ובהופעות לפני קהל. נפרדנו כשריימונד
נסע לאירופה, בגיל שמונה עשרה, והסתובב בה
שנה שלימה.

ריימונד גר בפריז בעליית גג, וחזר אחרי שנה לדרום אפריקה, אך לא לבית.
הוא הסתובב בקומונות שונות, נסע לקייפטאון, שם פגש אישה גרושה עם שתי
ילדות וגר איתה שם עד שעברו כמשפחה לסווייטלנד. מאז הוא חי שם. חברתו ילדה
לו בת ועזבה אותו. הוא עצמו התחתן עם אישה אחרת.

אחי חי חיים של אמן נודד – שותה, מעשן סמים ועוד.

על אחותי ג'ודי

אחותי ג'ודי

ג'ודי גדלה מגיל שנתיים אצל דודתי,
אחות אבי – שרה, שהייתה רווקה - וראתה בה
מעין אם.

בגיל צעיר למדי החלה לשיר. ג'ודי
כתבה שירים לילדים והקליטה עם חברתה
כמה תקליטים לילדים עם שיריה המקוריים.

בגיל עשרים התחתנה עם ניצול שואה
ונוולדו להם שני ילדים – בן ובת, ואז התגרשו.

באחד הימים הגיעה ג'ודי לביתנו עם
בחור, סטודנט לרפואה, צעיר ממנה בשנתיים.
הם נישאו ונוולדו להם שני בנים נוספים.

לתקופת מה עברו לקנדה, ומשם הגרו לאוסטרליה, והם חיים שם עד היום.

כל השנים אנחנו שומרים על קשר. ג'ודי היא זו ששומרת ודואגת לקשר המשפחתי. בעלה הוא פרופסור העומד בראש המחלקה לרפואה באוניברסיטת סידני.

ג'ודי נוהגת לבוא לארץ לעיתים קרובות.

ג'ודי ואני

אבי עם שלושת ילדיו

אני ובת דודתי מורין

החיים כבוגר

חיי כבוגר התנהלו במעגלים מקבילים -בניית המשפחה – הפרנסה – העלייה לארץ ובניית חיי בנir עציון. ובנוסף – העיסוק בספורט, בעבודה עם נוער ותחביבי כבדרן.

בניית המשפחה

פגשתי את מלאני דרך חברה טובה של אחותי. הכרנו והתארסנו מיד. במרץ התארסנו וכעבור חצי שנה התחתנו, באוקטובר. מלאני הייתה בת תשע עשרה, ואני בן עשרים וארבע.

מלאני הייתה בחורה שידעה ליזום דברים. עוד בביה"ס עסקה בפעילות ציבורית, הייתה פעילה בויצ"ו, בקהילה, אספה כסף למען העניים.

חזרנו בתשובה יחד. שינוי אורח החיים נפל בעיקר על מלאני, שהייתה אחראית על המטבח בבית. נעזרנו ברב טנצר, שהיה ראש הישיבה ביוהנסבורג.

הבן הבכור, דני, נולד בשנת 1965. אורי נולד ב- 1967, לאחר מלחמת ששת הימים. ולכן בחרנו בשם עברי עבורו. רחל נולדה ב- 1971. (עלינו לארץ ב- 1977, כשהייתה בת חמש).

כשהבנים נולדו – הרגשתי נפלא, אבל כשהבת נולדה – הרגשתי שלמות בתור אבא. חשתי שהשלמתי פרק בחיים. ידעתי גם שלא יוולדו ילדים נוספים, שכן השלושה נולדו בניתוח קיסרי, ואי אפשר היה להמשיך עוד.

האחריות על הבנים ועל תינוקת קטנטנה גרמה לי להרבה סיפוק ולגאווה – השגתי משהו גדול בחיים, הקמתי משפחה עם בנים ובנות.

הרגשתי אהבה וקרבה לשני הבנים מיד כשנולדו וגדלו. התחלתי לשחק איתם, להתבונן בתגובותיהם. דני טיפס איתי על הגג בגיל חמש כדי לצבוע אותו. את אורי אני זוכר כשהוא צועק בשמחה ובצחוק או קיי! לאיזו הצעה. שרנו ביחד. הקלטנו את שירתנו בקסטות.

כשהבנים גדלו, ודני היה בן שלוש ואורי בן שנה, שקלו שניהם משקל זהה. אורי היה אכלן גדול.

יום אחד, אורי, כשעוד לא למד לדבר, אמר לדני משפט חסר משמעות – מעין ג'יבריש – אבל עם כוונה, ודני כמעט נפל מהרגליים מרוב צחוק. וזה היה האופי שלהם בהתחלה – אורי היה מצחיק, ודני היה צוחק, עם חוש ההומור המפותח שלו.

כשדני היה בערך בן חמש, לימדתי אותו לרכב על אופניים. ובתמורה הוא עזר לי לצבוע את הגג של הבית (שהיה עשוי מברזל גלים). דני טיפס על הגג ללא פחד

עד הפסגה, אבל מלאני לא רצתה להתבונן עד שסיימנו את המלאכה. דני תמיד נהג לעזור בכל העבודות ובבניית דברים לבית.

כשדני היה בן שנתיים רשמנו אותו גם לגן הממשלתי שהיה ממש מול הבית, מעבר לכביש, וגם לגן שהיה שייך לישיבה היחידה שהייתה קיימת בדרום אפריקה. אבל לא היה לדני מקום בגן הממשלתי (לא היה אז גן חובה לגיל הזה, ונראה לי שגם היום). לכן הלך דני לגן של הישיבה, ואורי בעקבותיו ורחל אחריהם. לישיבה היה גן, בייס יסודי ותיכון.

מכיוון שדני היה בגן של הישיבה התחלנו לשמור על כשרות, כי דני רצה להזמין אליו חברים הביתה. זה היה הצעד הראשון שלנו לחזרה בתשובה ומלאני, בהדרכת הרב טנצר, הפכה את הבית לכשר. לאט לאט לימד אותנו דני את ברכת המזון. כשרחל עוד הייתה תינוקת, לקחתי איתי בראש השנה את הבנים לבית הכנסת, וכמובן הצטרפנו ל"תפילה הילדים". המדריך של התפילה היה חבר טוב שלי, שהכיר אותי בתור בדרן, ובאותה הזדמנות ביקש ממני לעשות הצגה לילדים. עמדתי לפני 300 ילדים ועשיתי להם הצגה שגנבתי מדני קיי – "הכינור הקטן". וכך משך שבע שנים חזרה כל המשפחה בתשובה, ואני ממשיך בשמירה על הדת עד היום.

למרות שהייתה לנו גישה שונה, בלשון המעטה, לחיים – מלאני שיתפה פעולה בכל מה שעשיתי, ויזמה שיפורים נוספים בחיים. היא הצטרפה לפעילות בויצ"ו וריכזה בה את הוועדה. היא גם זו שהחליטה על מועד העלייה, יחד איתי. מלאני לקחה על עצמה גם את העול שהיה כרוך בהכשרת המטבח לקראת החזרה בתשובה. אבא של מלאני היה חרותניק, ומלאני המשיכה זאת. כך שמבחינה פוליטית היינו קרובים בדעותינו, גם אני הצטרפתי לחרות.

החלטנו על התאריך לעלייה – באנו למרכז הקליטה במבשרת ציון במרץ 1977. החיכוכים בינינו צפו על פני השטח בתוך מרכז הקליטה, וגם פה – בניר עציון. (הגרושין היו אמנם על רקע אישי, אולם מלאני לא סיגלה עצמה לחיים במושב השיתופי ותמיד הרגישה נטע זר.)

הלחצים של העלייה לא עשו טוב לזוגיות שלי ושל מלאני. גם נושא הפרנסה, וגם המעבר מתרבות לתרבות לא הקלו עלינו. מלאני הרגישה בניר עציון כמו דג מחוץ למים. (לא יכולנו מבחינה כלכלית לעזוב את ניר עציון. אני עצמי לא רציתי בכך. הילדים גם היו חלק מן החברה כאן).

מלאני ציונית מאוד עד היום. עם עזיבת המשק עבדה בשיווק ספרים להוראת אנגלית.

הילדים גדלו בניר עציון, התחתנו ועזבו את הבית ולאחר מכן את המשק.
ואז הסכמנו מלאני ואני להתגרש. הלכנו לרבנות ותוך שעה שעתיים סיימנו את
הנישואין.

מיד לאחר הפגישה ברבנות הלכנו לשתות בבית קפה, ונשארנו מאז חברים.
הילדים יכולים בשקט להזמין אותנו שנינו ביחד לכל האירועים בחייהם.
נפרדנו כעשרים שנה לאחר העלייה, לאחר שלושים ושלוש שנות נישואין.

עם מלאני ושלושת הילדים בדרום אפריקה

פרנסה

כשהייתי בן שש עשרה, בכתה י', ומשום שהייתי הבכור והמצב הכלכלי בבית היה קשה, ביקש ממני אבא להפסיק את לימודי וללכת לעבוד.

עשיתי בחינה של התאמה למקצוע. שאלו אותי מיד מדוע איני משלים את לימודי ועושה בחינות בגרות. עניתי שאני חייב להרוויח.

וכך נכנסתי ללמוד דפוס, שהיה אחד המקצועות אותם המליצו לי ללמוד (השני היה ליטוש יהלומים).

דפוס היה אז מקצוע מאוד מכובד, עם פרנסה סבירה.

למדתי חמש שנים עד לקבלת התעודה, ועבדתי שלוש שנים נוספות במקצוע זה.

אז הציע לי אבא לעבוד אתו בחברה בה עבד בתור סגן שלו בענייני מכירות. זו הייתה חברה שיצרה שלטים ומעגלים מודפסים, עוד טרם התפתחות המחשבים. אבא היה מנהל המכירות, ואני הייתי איש השטח. למדתי איך למכור, ומצאתי פרנסה ראויה בתחום. אספנו הזמנות מחברות, חנויות ואנשים פרטיים – כל מי שצריך היה מעגלים חשמליים.

עבדתי בחברה זו שתיים עשרה שנה, עד עלייתי לארץ בגיל שלושים ושבע.

בו זמנית היה לי תחביב של גינון – צמחים וירקות שניתן לגדל בחצר הבית.

בארץ התחלתי בעבודה בפרדס חצי שנה, ואחר כך עברתי לבנונות. נהניתי מהעבודה בחוץ, בטבע, הרגשתי גבר.

אבי ואני

העלייה לארץ

עלינו לארץ במרץ 1977. תהליך העלייה לקח עשר שנים.

הכל התחיל עם הדודה שעבדה בפדרציה הציונית – מאז שהכרתי אותה ועד שפרשה לגמלאות. היא הייתה מאוד ציונית בחייה הפוליטיים. עודדה ושמחה על קום המדינה.

זה השפיע עלי כנראה יותר מאשר על אחי ואחותי. ב-1967, כשפרצה מלחמת ששת הימים, הייתה כל הקהילה ביוהנסבורג מאוד נלהבת מעוצמתה של מדינת היהודים החדשה. הרבה מאתנו החלו בהכנות לעלייה. מספר שנים יותר מאוחר התחילו מהומות בדרום אפריקה.

(בשנות ה-70 המוקדמות החליטה הממשלה שהשחורים צריכים ללמוד לא בשפה האנגלית אלא באפריקנס. שתי השפות היו אז השפות הרשמיות בדרום אפריקה. (אפריקנס הייתה שפה שמקורה הולנדית, ועד אז ברוב בתי הספר של השחורים למדו באנגלית). הממשלה רצתה להפריד, תרבותית, בין השחורים ללבנים דוברי האנגלית. בד"א היו שלושים וששה מיליון שחורים, וששה מיליון לבנים. כשניתנה ההוראה – פרצו מהומות, התלמידים השחורים יצאו לרחובות).

בכל בתי הספר לימדו אפריקנס כשפה נוספת. בעבודתי השתמשתי לא פעם בשפת האפריקנס.

ב-1976, כשחזינו את המצב – הזמנו מקומות במרכז הקליטה במבשרת ציון. המהומות פרצו זמן לא רב אחר כך.

הלכתי לפדרציה הציונית, שם פגשתי את השליח הכללי והוא רצה לכוון אותי לנגב, לקיבוץ ניצנים. שאלתי אותו - מה עם דת? בית כנסת? והוא אמר - יבנו בית כנסת. ומה עם כשרות? - בבית אפשר לשמור כשרות, מה שאתה רוצה. אמרתי לו - לא, זה לא בשבילי ויצאתי. ירדתי במעלית מאוכזב מאוד ופגשתי את החבר שלי שהיום הוא פרופסור ברמב"ם. שאלתי אותו - מה אני אעשה? הוא אמר לי – תדבר עם השליח של בני עקיבא. באותה מעלית עליתי חזרה לקומה השלישית ודברתי עם הרב אלי רוט, והוא הציע לי כמה אפשרויות - או בקבוץ, או בעיר או במושב שיתופי, כי כחקלאי לא היה לי מספיק ניסיון לשרוד לבד. אמרתי לו -אני לא רוצה קיבוץ, זה מאוד רחוק מאתנו, אנחנו גדלנו בארץ מאוד קפיטליסטית. מושב רגיל, אני לא יכול, אז מושב שיתופי. הוא נתן לי את השמות של בני דרום, ועוד מושב באזור זה וניר עציון. שאלתי אותו מה עדיף, והוא אמר שניר עציון מאוד יפה. כתבתי מכתב באנגלית לניר עציון וצבי בן שלום ענה שכשאני אהיה בארץ במרכז קליטה אתקשר אליו בטלפון.

הקליטה בניר עציון

כשהגעתי לארץ הייתי במרכז הקליטה חצי שנה, לא עבדתי, ורציתי להיות חקלאי. פרק זמן זה אפשר לי לבחון רצון זה.

כשהגענו למרכז הקליטה יצרתי קשר טלפוני עם חבר המשק צבי בן שלום, עולה מארה"ב. הוא הזמין אותי לשלושה שבועות ניסיון בעבודה. היות ולמדנו באולפן עברית, לא רציתי להעדר מהלימודים שלושה שבועות רצופים, והגעתי לשבוע לסירוגין כל פעם.

בשבוע הראשון עבדתי ברפת, בשבוע השני בשלחין, ובשלישי בפרדס. הכירו גם את המשפחה – התארחנו בשבת וראו שאני יכול לפרנס את עצמי, ורצו מאוד שהילדים יגדלו במושב.

כל התקופה הזאת הייתה עבורי חלום שהתגשם, אבל למלאני לא הייתה זו תקופה טובה, חוץ מחברות שמצאה בין העולים במרכז הקליטה (השתתפה שם במקהלה).

בניר עציון היא לא הרגישה במקום, אבל החזיקה מעמד עשרים שנה, עם כל הצער והבכי. ואני הייתי מאוד ביקורתי כלפיה, דבר שאני מתחרט על כך היום.

אני אהבתי את חיי הקהילה בניר עציון. היו במושב חברים מיותר מעשרים מדינות שונות בעולם, אבל הקהילה הייתה מגובשת לאור הקשיים שעברו יחד. ראיתי שיש לתושבים דעות משותפות בעניין הקיום וצורת החיים הדתית.

כמוכן למדתי הרבה מהם – עדיין הייתי בגדר חוזר בתשובה אחרי שבע שנים (התחלתי לאט לחזור בתשובה בגיל שלושים).

הגענו בספטמבר 1977 לניר עציון. בהתחלה גרנו בשני חדרים, בדירה מתחת למשפחת מיכאלי. נוצר קשר חזק מאוד עם חוה וגרשום, הם דאגו לנו לתמיכה רוחנית, הזמינו לפעמים לארוחה בשבת. גם התרבות הדרום אפריקאית דומה לתרבות ההולנדית בכמה תחומים, נקשרנו לכל המשפחה, גם לילדיהם.

בכלל, המשפחות הוותיקות פתחו עצמם כלפינו, הרגשנו שהם מעוניינים לקלוט אותנו. אני ומלאני היינו פעילים בוועדת קשר ואח"כ בוועדת תרבות. לקחתי חלק במסיבות פורים ומסיבות יום העצמאות.

לא רציתי להיות בתפקידים יותר מרכזיים, בגלל ההבדל בתרבויות. אז זה היה נראה לי הבדל גדול, ובדיעבד גיליתי שההבדלים לא היו כ"כ גדולים.

הילדים התחילו ללמוד בביה"ס. היו תורנויות, ומלאני עבדה שנה אחת בגן הילדים (אחד הילדים – טל ליאון – היה כבר בגן גבוה ממלאני).

לילדים הייתה הקליטה בישוב לא קלה, אבל כמו כל עולה חדש הם התגברו על זה.

העבודה במשק

לפני שעליתי ארצה הלכתי במיוחד לחדר כושר, כדי להעלות את כושרי לקראת העבודה הקשה במשק חקלאי בישראל. ובאמת בהתחלה, כשהגעתי לניר עציון, עשיתי שבוע ניסיון בגידולי שדה. העבודה הייתה להוציא צינורות שבהם ממטרות ולהעביר אותם למקום אחר באופן ידני. היו שם עוד עבודות, כמו סיקול אבנים, שדרשו יותר כוח פיזי מאשר תבונה וכוח שכלי. עבדתי גם ברפת לשבוע ניסיון, גם בחליבה וגם בסחיבה ופיזור של חבילות קש. שבוע נוסף עבדתי בפרדס עם בן המשק – משה בקרמן. עבדנו בקטיף לימונים, מה שכלל זחילה מתחת לעצים, כולל הקוצים על האדמה ועל העץ – ואיסוף לימונים שנשרו באופן טבעי. כל זה היה לניסיון.

כשהגעתי עם המשפחה למשק שובצתי בעבודה בפרדס, ושם עבדתי חצי שנה. ביקשו ממני לעבור לענף הבננות "באופן זמני" בתור טרקטוריסט. נשארתי בבננות שש עשרה שנה. בין השאר עבדתי בריסוסים נגד עשבים ובקטיף. נקשרתי למטע הבננות, ולמדתי רבות ממרדכי רסל ז"ל, רכז הבננות דאז.

נהניתי מהעבודה בבננות ובמיוחד מהנטיעות: כשאתה בא לשטח נקי בבוקר, ועד שעות אחר הצהריים השטח מתמלא בשתילים, צינורות השקיה מונחים במקומם, ומטע חדש מתחיל את חייו... זה נתן לי הרגשה של התחדשות החיים שלי. למדתי זאת מחבר שעבדתי אתו בפרדס והיה תלמידו של הרב קוק – יצחק בן סירא ז"ל. יצחק דיבר על תורת הרב קוק שציין את עבודת הכפיים, במיוחד בחקלאות, כמעלה גדולה.

בכל העבודות האלה הרגשתי צורך להוכיח את עצמי לעומת הערבים שעבדו אצלנו בענפים באותן העבודות. תמיד הייתי צריך לספר להם שאני לא בא להחליף אותם או לקחת את מקומם.

התקדמתי יפה, ונהייתי כעבור שנתיים למרכז ענף הבננות, תחת חסותו של מרדכי רסל, הוותיק בענף והמקצועי בגידול. אני הייתי אחראי יותר על הצד הלוגיסטי.

באותם הימים כמעט כל המועמדים לחברות במשק החלו דרכם בכמה ימים בבננות, כדי להתנסות ולהכיר את העבודה. רובם קבלו אח"כ תפקידים של מנהל המפעל, מרכז המשק, מזכיר פנים. פה ושם היו גם שהמשיכו בענף.

תוך כדי התפקיד מצאתי עצמי עובד מול המסגר דאז, שמעון רוזנברג ז"ל, שגילו אצלו את מחלת הסרטן. כעבור שנה נפטר שמעון מהמחלה, לצערי הרב.

היות וכבר עבדתי בבננות שש עשרה שנה, ומישהו אחר התמנה למרכז הענף, ביקשתי להישלח לקורס מסגרות בנווה דוד. למדתי שם תשעה חודשים, יום יום, וכשחזרתי למשק עבדתי כמסגר במקום שמעון המנוח שמעון רוזנברג. הייתי שם האבא של כולם – בן חמישים ליד כל הצעירים האחרים – התלמידים בקורס היו בעיקר יוצאי רוסיה, פלוס שלושה ישראלים שאחד מהם היה דרוזי. כל חג במשך

הקורס שארך תשעה חודשים, עשיתי אירוע של חג – ארוחה עם מאכלי חג ותוכנית אמנותית, בעזרת הדרוזי שהכיר יהדות יותר מהרוסים.

בעבודת המסגרות המשכתי בערך עשר שנים.

(כשגמרתי עם הבנות הלכתי לאבחון מקצועי במכון בחיפה ומצאו שם שיש לי כישרון במכניקה. מה שהתאים בדיוק לעבודתי כמסגר, שמטפל בכל הציוד החקלאי במוסך. לכל בעיה טכנית היה לנו מכונאי שנתן פתרון, ואני עסקתי בתיקונים).

מהמזכירות פנו אלי וביקשו שאעזור בצרכנייה בארגון הסחורה בחנות ובעזרה לאחראית. זאת לאחר עשור במסגרייה. עבדתי בצרכניה שנתיים וחצי וכל אותו זמן הרגשתי שעבודה זו אינה בשבילי, וברגע שנמצא מישהו שיחליף אותי חזרתי לבנות כמנהל בית האריזה.

שם נהניתי עם צוות של נשים שבאו מפרדיס לעבוד אצלנו. המצאתי להם מרסס שתלוי מהתקרה על קפיץ כדי שיוכלו לרסס את הבנות לפני האריזה.

ניסיתי לשפר את תנאי העבודה והצלחנו לארוז כמות גדולה של בנות. זו הייתה הצלחה, במיוחד בשנת שמיטה, כאשר שם ניר עציון הודפס על הקרטונים (המכירה הייתה מטעם "אוצר בית דין").

היות והייתי כבר בן שישים וחמש, קבלתי תפקיד אחר – מחליפו של הנהג התורן, וילי כהן, שנסע עם חולים לחיפה – כאשר הוא עצמו לא נסע.

הנהג הקבוע חלה, ולקחתי את תפקידו באופן קבוע, עד יציאתי לגמלאות.

ביקור במקום עבודתי – מטע הבנות

חיל בצבא הגנה לישראל

במדי צה"ל

כשהייתי בן ארבעים פג תוקף דרכוני
הדרום אפריקאי. הפכתי לאזרח ישראלי בלבד.

בגלל גילי המבוגר התגייסתי להג"א,
במסגרת צה"ל. האימונים התקיימו במחנה
137, ליד קיבוץ החותרים. אחרי "ליל
הגלשונים" שהתרחש בצפון, שלחו אותנו
"הגיבורים", לשמור על החוף בנהריה כחלק מן
הטירונות.

דוד פלבניק הציע שישלח אותי לקורס
חובשים, ובינתיים גילו בצבא שאני דובר
אנגלית ובשרות המילואים שלחו אותי לרמת
הגולן בתור קצין להיות מקשר בין צה"ל לבין
חיילי האו"ם (שבמקרה זה היו דנים). שרתי
שם חודש.

אח"כ הייתי חודש בלבנון. מסביב לאוהל שלנו הייתה תעלה בעומק של כחצי
מטר. והגשם שירד באמצע יולי מילא את כולה במים עד גדותיה. תפקידנו שם היה
לשמור על תחמושת שצה"ל החרים מהמחבלים שנכנעו בדרום לבנון.

לאחר מכן, נשלחתי לצריפין, לקורס חובשים מטעם בה"ד 10. במילואים
הבאים שירתי שוב בלבנון, הפעם כחובש. כעבור עשרה ימים שיחררו את כל
המחלקה שלנו וגם אני השתחררתי מצה"ל.

המחלקה שלנו הייתה מורכבת מאנשים בגיל מתקדם, עולים חדשים וגם
יוצאי יחידות קרביות. עשינו את שלנו.

הייתה לי הרגשה של כבוד ללבוש את המדים של צה"ל ולסחוב איתי לכל
מקום את הרובה M14 שמכנים אותו מטאטא (בגלל אורכו).

מעגלי עשייה

לצד מעגלי חיי כבוגר – נישואין והקמת המשפחה, העבודה, והעלייה לארץ ובניית חיי בנir עציון – עסקתי במעגלים נוספים, שלא לצורך פרנסה.

היו אלה העיסוק בספורט, הדרכת נוער והופעותי כבדרן. מעגלים אלו החלו עוד בדרום אפריקה, נמשכו בארץ, ויש להם מקום וביטוי גם בחיי כיום, כגמלאי.

העיסוק בספורט

בביה"ס לא הייתי ספורטאי גדול. אהבתי לרוץ עם כדור במגרש. בתיכון שיחקתי רגבי (חמישה עשר שחקנים בכל צד. רצים עם הכדור אמנם, אך בלי המיגון והקסדה של כדורגל אמריקאי).

רק כשהייתי בן תשע עשרה הצטרפתי למועדון כדורגל של בוגרים מבית היתומים, ושיחקתי שם כמה שנים. משם עברתי למועדון בלפור שהיה מעין קנטרי קלאב, ושם השתייכתי לקבוצת כדורגל – קבוצה מבוססת ומפורסמת, בה שיחקתי בקבוצה ב'. שלוש שנים – בין גיל עשרים ותשע עד גיל שלושים ושתיים.

במחנה בקייפטאון, שנות ה-60

הייתי יו"ר המועדון בהתנדבות, ואז פרשתי, כדי לשמור שבת. חזרתי אז בתשובה ולא רציתי לחלל את השבת. מאז שיחקתי רק בימי ראשון.

כשעליתי ארצה בגיל שלושים ושמונה, שיחקתי בקבוצה של יוצאי דרום אפריקה במרכז הקליטה. כשהגענו לניר עציון שיחקנו בינינו לבין עצמנו פעמיים בשבוע עד שהגעתי לגיל חמישים ושש, אז הפסקתי.

עד היום אני שוחה בבריכה לפחות שלוש פעמים בשבוע, חורף וקיץ.

במקביל – הרבה שנים, גם בדרום אפריקה וגם בארץ, עשיתי יוגה, לפחות פעמיים בשבוע. בגלל בעיות בגב עברתי לפילטיס שעשיתי ארבע שנים. כשהמדריכה חלתה הפסקתי. בד"כ הייתי הגבר היחיד בקבוצה.

תמיד אהבתי, במיוחד בכדורגל, את שיתוף הפעולה והפרגון לשחקנים. השבוע היה נכדי בן שבע, וליום הולדתו קניתי לו כדורגל אמיתי, בתקן בינלאומי. דדוש שמח וצהל, ושיחקנו בכדור. למחרת הוא בא לגיין עם רשימה

כתובה של מתכון להצלחת קבוצתו בכדורגל, ובו הוא מציין - סבלנות, התחשבות בזולת, פרגון.

היום אני שוחה ומתעמל על מכשירים בחוץ, וכן הולך הרבה.

עבודה עם נוער

מאז שיצאתי מבית היתומים היו לי תמיד חברים שנעזרנו זה בזה כשהיו לנו בעיות.

כששמעתי שפועל מועדון לנוער יהודי הצטרפתי מיד, הייתי בערך בן שש עשרה, ובפגישה הראשונה בחרו בי ליו"ר החניכים (ידעו מי אני והכירו אותי).

כך החל להתפתח המועדון באזור של היהודים, בעיקר חסרי הממון. אספנו תרומות. אימצו אותנו עורכי דין יהודים שתרמו לנו הרבה כסף. המועדון היה חלק ממתנ"ס ממשלתי, בו נפגשנו פעם בשבוע ועשינו פעילויות שאנחנו בעצמנו אירגנו. היינו כמה חברים שהיינו המדריכים במועדון – אך המשתתפים היו ממשפחות קשות יום.

אנדוקטה הזכורה לי היטב מימי כמדריך :

באיף תשע עשרה הייתי כמה שנים יו"ר החניכים של המועדון היהודי לנוער ב'הנסבורג'. בסוף שבוע אחד התארכנו לצאת לטיול מחנאות עם שתי לינות בחיק הטבע בהרי רסטנברג. ביום שישי הציבה למועדון משאית וישבנו בה לנסיעה של שצתיים וחצי עד להריט אלו. הצענו למקום מאודר והקמנו את האוהל, הכנו ארוחת ערב והלכנו לישון. למחרת בבוקר, אחד הנצרים שהיה חבר בארגון "הגנת הטבע" החליט לקחת אותנו לטיול של יום בהרים. התכנון היה לחזור בערב לפני החשכה (זה קרה בחודש מאי שבדרום אפריקה הוא קר, מקביל לנובמבר אצלנו).

אני וכעשרה חניכים נוספים, צעירים ממני, וצוד לוג – רופא ואשתו – התחלנו ללכת ותוק כמה שעות הצענו לנהר שגרם בין צוקים (קניון). התחלנו לקפוץ בין האבנים במים כנצד הדרג, כדי לעלות במסלול של הנהר. כשצרכנו לצהריים נאספנו על סלע גדול ושטוח באמצע הנהר. שם ישבנו ואכלנו את הסנדוויצ'ים ושתינו מים. אמרתי למדריך הטיול שכדאי לנו לחזור – זה היה כבר אחה"צ, והימים התקצרו. המדריך אמר שהמסלול שהוא מכיר יביא אותנו לסוף הצוק, ומשם המרחק למחנה לא גדול. המסלול בהליכה במעלה הנהר על הצדה, לאט לאט טיפס השביל בצד הצוק, בסיומו היה מדרון כלפי מעלה, מלא בחלקי נחל. כל החבורה עלתה על חלקי נחל אלו, התגלגלו זה על זה, עד שהצענו לפסגת הצוק. המראה היה נפלא. ראינו את השקיעה משם.

ונותרה השאלה – איך חוזרים? זה היה אזור מלא שיחים, שהסתובבו בו נחשים, במונים ונמרים בליה.

למדריך היה מסביב למתניו חבל ארוך וצהה והוא פגר את החבל בינינו וקשר את הקצה לצמח. וזה היה המלץ:

התחלנו ללכת אחרינו כציוורים בחשכה, ופתאום שמענו אותו צועק – הוא נפל מצוק שלא הבחין בו לפניו. באופן טבעי מסבנו את החבל כלפינו, וכך נצצרה נפילתו.

הוא חזר אלינו, מצא דרך לרדת מהצוק שהתברר שלא היה כל כך גבוה. התחלנו ללכת במישור ותוך כמה שעות של הליכה בחשכה צברנו פסל הקור. ציינו מדורה, משברי עצים שהיו פזורים בשטח, וכך התכוונו להישאר כל הלילה. פתאום נאמרו לנו המים והצעירים – שהיו בני שלוש עשרה בערך – התלוננו על צימאון. הם ביקשו ממני ללכת לנהר ולהביא מים. לקחתי חבר צעיר במצט ממני והלכנו שנינו עם בקבוקי זכוכית לנהר והבאנו מים.

עצה קצרה לאחר מכן שוב נאמרו המים, ושוב התלוננו הנצרים על צימאון. המצמד המוכתר נשלח שוב לחפש את הנהר ולהביא מים. אולי בגלל עננות בשמים לא הצלחנו למצוא את הנהר, אלא קנה סוף מצמח כנראה על גדות הנהר. פחדתי מנחשים וחזרנו למדורה בידיים ריקות. התברר שם המדורה הלכה ודעכה מחוסר בעצים. הרופא היה אדם חזק. הוא מצא על קטן ויבש, תלש אותו מהאדמה, הביאו על כתפו אל המדורה וכך נשארו עד אור הבוקר. נשלחתי עם אותו חבר לחפש סימנים של בני אדם. הגענו לשדה קוצים סבוכ והיינו צריכים לזחול מתחת לשיחים אלו. זחלנו עד שהגענו לשרידים של גדר תיל ישן, משם ראינו נני פסים – שביט של מכונית. זחלנו חזרה לקרא לחברה לבוא אלינו. הם התקשו להחליף על הקוצים, אך הצליחו להגיע לצד השני, והתחלנו ללכת על "הכביש". כשצברנו איזו גבעה, ראינו בית. דפקנו על הדלת, האשה שבפנים צעקה לנו ושאלה מה אנחנו רוצים. צעקנו חזרה שאנחנו במחנה לא רחוק משם ואיבדנו את הדרך. אנחנו דברנו באפריקנס, והיא החזירה תשובה באנגלית שוטפת, וציינה שהמחנה לא רחוק בכיוון מזרח. הלכנו עם השמש בצניינים. צמדנו בשורה מסודרת והתחלנו לשיר וצעדנו בשמחה לכיוון המחנה.

במחנה היו בחורות וצעירים שרצו לקבל אותנו בשמחה ובששון (חול משיטות חזרנו הביתה בריאים ושלמים ומלאי חוויות לכל החיים...)

עשיתי הפסקה בפעילות זו בגיל עשרים וארבע, כדי להתחתן עם מלאני.

לאחר שנישאתי ונולדו לי שני הבנים, פרסם הגוף המייצג את הקהילה בעיר מודעה של חיפוש מדריך בתשלום סימלי של עשרה דולר לחודש. המדריך היה אמור לעבוד במועדון לאנשים עם בעיות נפשיות, עם פיגור קל, שגרו בבית ההורים אך באו למועדון בשעות הערב. הצעירים היו בני למעלה משמונה עשרה.

הכרתי אז דרך חבר, מוסד בו היו מקרים קשים יותר. ידעתי שאני מסוגל לא רק להתמודד, אלא גם לתרום להם. אני ואשה נוספת נענינו למודעה. המראיינים מאוד התרשמו ממני, אבל אחרי הפגישה עם יו"ר המועדון, ד"ר אידלשטיין, נאמר לי שהמראיינת השנייה גרושה וזקוקה מאוד לכסף, והם החליטו לקחת אותה למשרה במקומי. אמרתי שאעשה את ההדרכה בהתנדבות ואעזור לה בלי תשלום, בשעות הפנאי, וכך היה. עד שהאישה מצאה בן זוג, החלה לצאת אתו, ואני לקחתי את הרסן וקיבלתי את החזקת המועדון עלי, בעזרתה של מלאני, כמובן. (חברים טובים שלי נרתעו אפילו מלבוא ולבקר אותי במועדון).

פעם בשבוע, ביום רביעי בערב, קיימנו מפגש של כולם – פעילות, סרט, יציאה לריקודים יחד. בנוסף ארגנו משחק טניס בימי ראשון. כדי לאסוף כסף ארגנו מסיבות ריקודים באולם הסמוך לבית הכנסת, בכל מוצאי שבת. תוך שלושה

שבועות אספנו מספיק כסף כדי לקנות מיניבוס לנסיעות לפעילות מחוץ למועדון. (המועדון היה של צעירים יהודים בלבד. אפילו נוצרו כמה זוגות מתוכם).

כשהתחלתי - היו בו חמישה משתתפים קבועים, ועד שעליתי ארצה עלה מספרם לחמישים.

ארחנו אותם בביתנו - את כל הקבוצה או בודדים.

כל הקהילה היהודית בדרום אפריקה שמה בראש מעייניה פעילות התנדבותית.

במקביל פעלתי גם עם נוער של "בני עקיבא" שהשתייכו לישיבה. כל יום ראשון בבוקר קיימנו תפילה, ארוחת בוקר ומשחק ספורט.

אח של חבר שלי למד רפואה, והבאתי אותו לקהילה שיעזור לי (תמורות תשלום שעזר לו בלימודי הרפואה. כיום הוא פרופסור לגריאטריה ברמב"ם). גם הוא הדריך אותם.

במקביל נסעתי כחניך וכמדריך ואח"כ כראש המחנה למחנות קיץ. בגיל תשע עשרה התחלתי לשחק כדורגל, והייתי פעיל בארגון גם בתחום זה, ואפילו הייתי גם שם יו"ר המועדון.

פעילות זו נערכה במקביל להולדת הילדים (אני זוכר שכאשר נולדה רחל - תרם לנו המועדון מתנות יפות).

בשנות ה-70 בקשו ממני לנהל מועדון נוסף - מועדון גדול יותר בו היו למעלה ממאה וחמישים משתתפים, מגיל בר מצווה ועד גיל תחילת העבודה. עזבתי את המועדון "התקווה", כפי שנקרא המועדון הקודם, ועברתי למועדון החדש. חלק מבני הנוער שם היו אלימים, ויחד עם מדריכים אחרים הבאנו להם תכניות כדי להעסיק אותם - הרצאות, תרגילים, משחקים (כל זה היה באחריות הקהילה היהודית).

לפעמים הגיעו למועדון נערים, שהיו נוער שוליים והגיעו כדי להפריע לפעילות. הנשק שלהם היה שרשרת עבה של אופנוע. כדי לפתור את הבעיה הבאנו חברת כוח אדם שלרשותם היו כלבי שמירה, והם דאגו לשמור על השקט והשלום במועדון.

פעילות זו הייתה מחוץ לשעות העבודה הרגילה שלי, ונמשכה עד שעליתי לארץ.

חזרתי בתשובה, וגרנו ליד קהילה שהשתייכה לישיבה הראשונה שפעלה אז בדרום אפריקה. שאלתי את ראש הישיבה - הרב טנצר - איך אני יכול לחלק את הפעילות שלי בין המועדון ובין הקהילה. תשובתו הייתה שיש הרבה אנשים שיכולים לנהל מועדון כזה, אבל הוא רוצה אותי בעבודה בקהילה.

כך המשכתי בתהליך החזרה בתשובה ובעבודה עם נוער עד שעליתי עם המשפחה ארצה.

כשהגעתי לניר עציון גיליתי שיש לידנו מוסד חינוכי דתי בשם "ימין אורד", והצעתי את עצמי בתור עוזר בערבים בהפעלת בני הנוער החניכים. מלאני ואני ניהלנו חוג לאנגלית מדוברת, בעיקר עם האתיופים.

(אחותי יצרה תקליטים ללימוד אנגלית לילדים – והשתמשנו בתקליטים אלו כדי לעזור בלימוד האנגלית).

בימין אורד ניהלתי גם חוג לדרמה שבו השתתפו תלמידים של המקום והופענו במסיבות כמו, מסיבת פורים.

היה לי סיפוק רב מכך שהיה לי חלק במוסד הזה, בניהולו של ד"ר חיים פרי. (הוא ואשתו הפכו לחברים קרובים שלנו)

פעילות עם נוער, בקהילה ביוהנסבורג – מניין ארוחת בוקר של יום ראשון. (אני עומד מאחור).

אהבתי להופעה לפני קהל

תמיד היה לי כשרון בידורי.

אם נלך אחורנית – מאז שאני מכיר את עצמי הייתי עושה "תזמורת בצורת" עם תקליטים של דני קיי ועוד.

כשהייתי בן שלוש עשרה ואחי ריימונד בן אחת עשרה היינו במועדון נוער, וארגנו בו קונצרט של נגינה, שירה וריקודים של המשתתפים במועדון. ביקשו ממני להופיע לפני המסך, וריימונד ביקש להצטרף גם הוא. מצאנו תקליטים בהם מופיעים כמה זמרים הצוחקים על רוקנרול, ונהיינו להיט של הקונצרטים של המועדון. נעשינו להקה בשיתוף חבר נוסף, ובלי להוציא הגה אמיתי הבאנו לחיים את השירים. קראנו לעצמנו "THE GREAT PRETENDERS", חתמנו עם סוכן ובזמן הפנאי נהיינו מקצועיים – קבלנו כעשרה דולר לכל הופעה. המשכנו בכך עד שריימונד נסע לאירופה.

ירשתי את כישרונות הבידור מאבא. היה זה אחד הדברים שלמדתי ממנו.

התחלנו לנסוע למקומות נוספים מחוץ ליוהנסבורג. אני זוכר שיום אחד הגענו עם אבא למקום בילוי מחוץ לעיר, בו הפעילו את החשמל עם גנרטור, והעוצמה של החשמל עלתה וירדה, ואתו התקליט נע מהר ולאט. אבא עמד ליד הפטפון, וכשתקליט לא היה מהיר מספיק הוא שם את אצבעו על התקליט וסובב אותו בקצב הנכון.

בתקופה מסויימת גיליתי שבמתנ"ס בעיר מתארגן מופע. פניתי לראיון וקבלתי תפקיד באחת הסצנות של מחזה של נואל קוארד – "פלפלים אדומים". הופענו ברצף שלושה לילות, וההופעה הייתה מוצלחת מאוד.

אח"כ, מושב זקנים הקשור למתנ"ס בא לראות את המחזה, והם נהנו מדברים שהצעירים יותר לא הבינו.

לאורך כל השנים המשכתי בהופעותי כבדרך.

כל הזמן הזה, מאז שאנחנו במשק, אני מנסה להרכיב קטע בידורי למסיבת פורים. בתחילה הצטרפו אלי הבנים, ואח"כ לקחתי תלמידים מימין אורד ואימנתי אותם להופעות במשק (תלמידים שהם לא דווקא מניר עציון).

במלחמת המפרץ, כשחיילים אמריקאים היו בנמל חיפה, עשיתי עם שלושת ילדי הופעה לפני החיילים.

עם התקליטים ותזמורת בצורת הופעתי לפני ועם תלמידים מימין אורד. ההופעה עם קטעי בידור מלווה אותי כל השנים.

למסיבת בר המצווה של ערן טל, התאמנו ביחד אתו והוא היה שותף אתנו להופעה במסיבה שלו.

גם כשקיבלתי את אות "יקיר המועצה" הופעתי בקטע זה של תזמורת בצורת, בו הופעתי חמישים שנה קודם לכן.

קשור לכך: בביה"ס למדתי לחצצר בחצוצרה של הצופים. הייתי בתזמורת של חצוצרות ותופים וניגנו במצעדים.

כאשר הגעתי לניר עציון הייתי מחצצר בעת הנפת הדגל. אח"כ למדתי לתקוע בשופר מאחד מבני המשק, ומאז אני תוקע בשופר בראש השנה ובסיום יום כיפור.

קיבלתי מחמאה שאין טוב ממני באזור חיפה.

הרב ולדמן, רבה של ניר עציון דאז, לימד אותי את התאוריה ההלכתית של השופר – מתי תקיעה, מתי שברים ומתי תרועה. הרב לוביץ, רבה הנוכחי של ניר עציון, מדריך אותי בתקיעת שופר מזה עשרים שנה.

נראה לי כי השילוב בין הדרכת נוער לבין ההופעה לפני קהל הוביל אותי לאהבתי הנוכחית – היותי ליצן רפואי

H.O.D – Hebrew Order of David

(ארגון צדקה דרום אפריקאי לעזרת נזקקים ומוגבלים)

זמן קצר אחרי שהתמקמנו בניר עציון, סיפר לי חבר ותיק מהקהילה ביוהנסבורג, ג'ון פרידמן, הגר ברעננה היום, שיש סניף של ה-H.O.D ברעננה. הצטרפתי לפגישה החודשית של הסניף.

לאחר זמן נודע לי שמתכוונים להקים סניף חדש של ה-D.O.H בנתניה ונתבקשתי להיות אחד המייסדים שלו.

הארגון אוסף כסף לנזקקים ע"י ארגון פעולות חברתיות, כמו מסיבות, פיקניקים וסרטים, בתשלום המוקדש למטרה זו. ראיתי בכך מצווה גדולה ושמחתי לתת כתף, בצד ההנאה מן הפעילות.

במשך כמה שנים שהייתי חבר באותו ארגון, חידשתי היכרותי עם חברים ישנים מדרום אפריקה וגם רכשתי חברים חדשים, שהם רבים מכדי לציין בשמותיהם.

היות שגיל החברים היה די גבוה הסניף הלך ונעלם, אבל נשארו לי הרבה זיכרונות טובים מפעילות זו.

שלושת הילדים

דני

דני נולד בשם דרק לי והוא דומה לסבו מצד אמו. ילד קל, נחמד, עזר לי תמיד. כבר בגיל חמש עשה איתי דברים. בחו"ל היה משתף פעולה עם החברים, היה אהוב עליהם. בגיל עשר שיחק איתם כדורגל עונה אחת והקבוצה ניצחה בליגה.

לאחותי היו שני ילדים, היא התגרשה, והם הפכו לבני בית אצלנו. דני מאוד אהב אותם למרות שהיו גדולים ממנו. דני נכנס לגן של הישיבה בגיל שלוש בערך, ובגיל חמש לימד אותנו את ברכת המזון. למרות הכל היה ילד מופנם, והביע את אהבתו כלפי מישהו בנכונות לעזור ולחשוב תמיד על פתרונות מקוריים לבעיות.

כשדני הגיע לארץ היינו במרכז קליטה במבשרת ציון, ודני הלך לבי"ס בירושלים. היה לדני מאוד קשה להסתגל, גם במרכז הקליטה, וביחוד בניר עציון, כי כאן לא היו ילדים מהתרבות שלנו, והם היו קצת יותר מחוספסים.

אבל דני לא יודע להתלונן. רק כאשר התבגר גילינו כמה היה לו קשה.

הישראלים לא כל כך עשו מאמץ לקלוט אותו. כך, לא שלחו אותו לקורס מדריכים אותו מאוד רצה, אבל בסוף נעשה מדריך מוצלח מאוד גם ללא הקורס.

לדני היה קשה בביה"ס בארץ. השפה והמנטליות היו זרים לו, אך הוא התמיד והשתדל ככל יכולתו. דני סיים את התיכון עם תעודת בגרות.

(אחד המאפיינים הבולטים שלו – קפדנות בשמירה על החוקים. כך, כשקיבל רישיון נהיגה, נסענו למנוף כשהוא נוהג ואני יושב לידו, ודני לא עבר את השמונים – למרות שהשבת התקרבה. ובסוף הגענו כמובן בזמן...).

דני וחני

בצבא התגייס דני לנח"ל מוצנח. דני היה מוצלח בצבא. בקורס מכ"ם עשה מסע אלונקות עד גבעת התחמושת – והוא סיים את הקורס בהצטיינות. חלק מן השרות עשה בגבעות שליד גוש עציון.

את תקופת התיכון למד בכפר הרא"ה בישיבת בני עקיבא,

ושם היה לו משבר – הוא רצה לחזור הביתה. אבל אני ואחרים דברנו איתו, וגם הרב שלו – הרב בירנבאום – דיבר איתו ושכנע אותו להישאר עד חנוכה – מה שנמשך עד סיום הלימודים. גם שם היה לו חבר טוב. דני תמיד התחבר לחבר אחד, איתו יצר קשרי ידידות הדוקים. כשהלך עם בני עקיבא לישיבה ליד צפת בתור מדריך, הייתה שם חניכה מבית גמליאל שבדרום – ושמה חני, ובהיאחזות הם נפגשו שוב.

(מעניין ההבדל ביני ובין שני בני – אני יצאתי עם אין סוף בנות, והם דבקו באחת ואיתה חיו).

חני ודני שמרו על קשר לאורך השרות, ועם סיום השרות, במוצאי שבת אחד, בשתיים עשרה בלילה נשמעה דפיקה בדלת. שניהם נכנסו ובשרו לנו חגיגת שהם מתחתנים.

הם התקבלו לחברות בניר עציון לאחר שנה מועמדות.

קבלו דירה קטנה כמו כולם, ובנו את חייהם.

לדני לא היה טוב בצורת החיים השיתופית. הוא מצא עבודה בחלוקת סלטי שמיר והם עברו לגור בטבעון.

הנכד הראשון, אביאל, נולד כשהם היו עדיין במשק, והם עברו איתו לטבעון. אח"כ נולדה בפרדס חנה, הנכדה יעל שנישאה עכשיו. דני הקים חברה עצמאית לניקוי חלונות ראוה, חילק עיתונים וגם מכר צעצועים על סטנד שהכניס לחנויות צעצועים.

דני לא הצליח להקים עסק משלו, למרות המאמץ המזל לא שיחק לו. כל השנים חני עבדה כמורה וזו הייתה הפרנסה המסודרת שלהם. עד שעברו לבית גמליאל – כפר הולדתה של חני – ודרך קשרי משפחתה דני קיבל עבודה בחברת האחים אייזנברג, והפך לטכנאי רפואי.

דני היה תמיד אהוב על מי שעבד איתו.

כשהחברה התפרקה – איבדה את הזיכיון למכשור רפואי - דני פוטר, ומהמילואים סידרו לו כמה חודשים של עבודה בצבא.

בינתיים נולדו גם רועי ונעם והמשפחה עברה לתקומה. בתקומה פנו אליו מושבי הנגב שיעבוד באיסוף החיטה באזור, ובטיפול בהררי גרעיני החיטה. דני הצליח עד כי בסוף העונה לא רצו להיפרד ממנו ומצאו לו עבודה בהשקייה. היום דני ראש צוות של שמונה עשר איש, כולל יהודים ותאילנדים, במפעל מי השפדן. דני אחראי להזרמת המים המטוהרים לשדות בהיקף של מאה וחמישים אלף דונם, כולל פרדסים. דני סוף סוף מצא את עצמו.

הוא אבא אהוב ואוהב. כיום בן ארבעים ותשע.

יעל, נכדתי, בתם של דני, בני הבכור, וחני – חלתה בלימפומה, בהיותה בת שבע עשרה, ועברה את כל הטיפולים – הקרנה וטיפול כימי, עם כל תופעות הלוואי כמו נשירת שיער. יעל נאבקה בצורה מדהימה, ולכל אורך הדרך עמד לצידה חברת ידין. כאשר החלימה, כעבור שנה, ועשינו מסיבת הודייה, פגשתי שם את ידין ומצאתי בחור נחמד להפליא, עם ערכים וחר. ידין הציע ליעל נישואין, והם נישאו ביום

ההולדת ה- 19 שלה. מאז יעל בריאה והצליחה להביא לי השבוע נין מקסים. שמו – אליה.

אורי

אורי יונתן נולד ב- 1967, אחרי מלחמת ששת הימים. לכן בחרנו עבורו בשם עברי, כי היינו עם מודעות גבוהה כלפי ישראל. הרגשנו את השמחה והגאווה שהיו בישראל גם בקצה השני של אפריקה.

אורי העתיק מדני דברים רבים, אבל במראהו היה שונה לגמרי. לאורי היה שיער ג'ינג'י ועיניים ירוקות אותם ירש ממני, ודני ירש את מראהו ממלאני, האם.

אורי היה ילד מתוק עם חיוך תמידי, אבל כאשר צרח זה היה כאילו השמיים נקרעים לחתיכות.

שיחקתי איתם הרבה. הייתה תקופה

שהסבא – אבי – גר אצלנו בבית והוא לימד את שני הבנים לכתוב במכונת כתיבה ישנה.

אורי היה תלמיד טוב. הוא התחיל את לימודיו בגן בדרום אפריקה, והיה בן תשע כשעלינו לארץ. הבנים למדו בבית ספר יסודי "מנורה" השייך לשיבה.

אורי היה מאוד ישר. כשהיה בן עשר, והיינו בנר עציון, בניית הבית הסתיימה- אבל נותרו כמה דברים קטנים שהיה צריך לסדר. יום אחד היה אורי בצרכניה ונשאל מתי אנחנו עוברים לדירה החדשה והוא אמר בקול רם – אנחנו לא נעבור עד שהכל יהיה פיקס פוקס! מזכיר הפנים דאז שמע זאת ולמחרת נאלצנו לעבור דירה, עם כל מה שלא היה מסודר. אך תוך חודש אחד הכל סודר.

כשעלינו ארצה הלך גם אורי לבי"ס בירושלים. לשניהם היה קשה כי אני ומלאני לא רצינו שהם ירדו כיתה. (הגענו במרץ, באמצע שנת לימודים, והיה להם קשה להשתלב בכיתה מתקדמת יותר). אורי נקלט, אך לא סיים בחינות בגרות במסגרת כפר הרא"ה, שם למדו שניהם. רק בסיום שירותו הצבאי הלך למכינה והשלים את לימודיו.

בצבא היה אורי עם פרופיל נמוך בגלל אסתמה. הוא עשה טירונות במחנה דותן וסיים אותה כחייל למופת. אורי סיים את הטירונות עשרה ימים לאחר שדני סיים קורס מכ"ם בהצטיינות. טקסי מתן שתי ההצטיינויות נערכו בהפרש של עשרה ימים.

אורי נכנס לחיל האספקה ונעשה תוך זמן קצר מדריך בצריפין, אך לא אהב את החיל וביקש העברה לשיזפון. בשיזפון ארגן אורי את המניינים לתפילה לכל מי שהיה מעוניין, בנוסף לתפקידו הצבאי כממונה על האספקה.

קראו לאורי חזרה לצריפין כדי להיות מדריך לאספקה.

עם סיום השירות החל את לימודיו – עשה מכינה באריאל בקמפוס של בר אילן ועבר לבר אילן עצמה ללמוד חינוך בלתי פורמלי. שם לקח על עצמו להיות אב

הבית של מעונות הסטודנטים. אורי סיים את לימודיו, אך לא הכין את פרויקט הגמר, ולכן לא קיבל את התואר. הוא נקרא לעבודה בשדמות מחולה, להיות אחראי על תפעול הישיבה שם. אורי התחתן

אורי ורננית

באותה התקופה עם רננית שוויקה, שאביה פרופסור למחשבים בבר אילן, שם למדה ושם נפגשו. הם נישאו כאן בניר עציון (כמו דני וחני).

הם התקבלו לחברות בישוב, וכאן אורי למד בישול במפעל ובבית ההארכה וכן מחשבים. הזוג היה שנתיים בניר עציון ואז עברו למדרשת הרובע שבעיר העתיקה בירושלים, כאב ואם בית לבנות מארצות דוברות אנגלית. אורי למד בקורס שליחים, ועם גמר הקורס, עם

ילד אחד (אריה שמו בישראל, על שם הסבא מצד האם), נסעו למנצ'סטר שבאנגליה בתור שליחי בני עקיבא.

במנצ'סטר גילה אורי הרבה יוזמה ואפילו היה מועמד לשיא גינס בזכות משלוח המנות הגדול בעולם.

הייתה לו השפעה רבה על החניכים, למרות שנהג לספר לי שאינו מרגיש שהוא מצליח לתקשר עמם.

בין החניכים היה אחד שובב במיוחד, שהיו לו הרבה בעיות איתו. היום החניך הזה הוא רב באמריקה, שמציין שאורי היה בעל ההשפעה הגדולה ביותר עליו, שהביאה אותו ללכת בדרך הדת. הבת שרה'לה נולדה במנצ'סטר והיא היחידה בין נכדי שנולדה בחו"ל.

כעבור שנתיים של שליחות חזר הזוג לארץ, ואורי מצא עבודה בשדמות מחולה, כאחראי על הישיבה שם, תחת החסות של כפר הרא"ה, שם למד. בשדמות מחולה היה האחראי עליו מטעם כפר הרא"ה, ג'רימי, אדם בעל השפעה גדולה בחיים של אורי. ג'רימי שהיה עובד כפר הרא"ה, עבר להיות אחראי על מדרשת הרובע בירושלים. הוא שמע שאורי לא מרוצה מן העבודה במחולה, התקשר אליו מיד והזמין אותו להיות אחראי על המטבח וחדר האוכל במדרשת הרובע. אורי התפתח מהר במדרשה, עד שלקח על עצמו את כל הלוגיסטיקה של אחזקת המקום. אורי קבל תואר של סמנכ"ל ותפקד בתפקיד זה עד מותו בגיל צעיר, ביוני 2014.

אורי נפטר בגיל 46, אב לששה ילדים.

ביוני 2013 עברתי אני ניתוח בגב להורדת חלק מגידול סרטני שהתברר שהיה מלנומה. במשך שנתיים הבראתי והתגברתי על המחלה, בעזרת ה'.

אבל הרופאים אבחנו אצל אורי בנפחות באוזן שלו - גם מלנומה בצורה הרבה יותר חריפה. תוך ארבעה חודשים הלך אורי לעולמו. (אנשים בהירי עור

רגישים יותר למלנומה מאשר אוכלוסיות אחרות. דני ורחל דומים יותר למלאני בצבעם הכהה יותר).

בבת המצווה של ביתו השנייה, לילך, כבר ידע אורי על מחלתו, ובכל זאת רקד ושמח עם כולם.

אורי עבר מהדסה עין כרם לתל השומר, שם למדה אשתו קורס אחיות (לאחר שהייתה דולה לאחר היוולד בנה השישי) במקביל לטיפול באורי. נתנו לו שם טיפול כימותרפי, הקרנות, תרופה ביולוגית נגד הגן במלנומה – אך דבר לא עזר.

כל פעם שהגעתי אליו היה אורי מחייך אלי, שמח לראות אותי. כעבור חודשיים התקשר אלי דני והזמין אותי לעשות שבת אצלו ואורי היה נוכח בכיסא גלגלים. הייתה זו שבת הפרידה מאורי. ביקרנו אותו מדי פעם, ומשהפסיק לתקשר – רק אז הבנתי שאין עוד תקווה.

יומיים לפני מותו הגענו אליו כל המשפחה לביקור וכולנו שרנו את השירים שאהב. ליטפתי אותו כפי שליטפתי אותו בהיותו ילד. כשיצאנו מהבית לחזור הביתה נכנסה אחות מומחית לטיפול סופני, יצאנו עצובים וחיכינו לקריאה למותו וללוויה. רננית נתנה לו מורפיום כך שלא הרגיש כאבים ולא היה מודע למצבו.

לכל אורך ארבעת החודשים של מחלתו לא שמעתי ממנו תלונה אחת וחשבתי שהוא חוסך ממני את התלונות. אבל התברר לי שאורי לא התלונן לפני אף אחד.

אורי מאוד חסר לי.

קבלתי הרבה נחמה מזה שכל מי שדיבר עליו הזכיר את החינוך והחום הפנימי שקרן ממנו. במיוחד התלמידות במדרשיה שערכו עבורו תפילות מיוחדות ליד הכותל.

אני מרגיש כלפי אורי כמו אדם ששתל שתיל קטן, שגדל והתנשא כלפי מעלה ועבר אותו לחלוטין.

כשמגיע הערב אני מתגעגע לקולו, שכן היה מתקשר אלי בערבים בדרכו הביתה. תמיד עם איזה סיפור על הנכדים או משהו מצחיק בעבודה, או דברים שגרתיים.

השיחה אתו חסרה לי.

עד עצם היום הזה אני בוחן את עצמי לפי הגישה האנושית שלו. לפני שאני מגיב – אני חושב איך אורי היה מגיב. ואני יודע שאנשים רבים היום מתנהגים יותר בהתחשבות בזולת בגלל השפעתו של אורי עליהם. למרות שהוא כל הזמן איתי, בליבי, הוא חסר לי מאוד. ואולי בגלל שהוא איתי תמיד...

השבוע היינו בברית של הנין אליה, נכדו של דני, בנה של בתו הבכורה יעל. למרות שהברית הייתה שמחה מאוד, גם לדני וגם לי – הרגשנו את חסרונו של אורי מאוד. זו הייתה השמחה הראשונה שחגגנו לאחר מותו.

רחל

רחל נולדה ביוהנסבורג ב-1971. (שלושת הילדים נולדו באותו ביי"ח שגם אני נולדתי בו – פלורנסנייטינגייל שמו, שהיה ביי"ח לתינוקות).

היא הייתה תינוקת קטנה – נולדה בניתוח קיסרי, בתאריך שנקבע מראש, וחיכינו עשרה ימים עד לצאתה מביתה"ח. לקחנו אותה בסלסלה מקרטון.

רחל הייתה יפהפייה כבר כתינוקת, תמיד הביעה חום ואהבה כלפי.

כשהתחילה ללכת בגיל שנה, צילמתי אותה במצלמת 8 מ"מ, ולקחתי את הסרט לפיתוח בחברת קודאק. כעבור שבוע, כשהגעתי לקחת את הסרט, ראיתי שהוא על רקע נופים זרים. אמרתי להם שזה לא הסרט שלי ושאני רוצה את הסרט שהבאתי, של בתי. הם הציעו לפצות אותי בסרט ריק חינם, כך שאוכל לצלם אותה מחדש. הסברתי שזה חסר ערך, שכן הסרט המקורי הראה את הליכתה הראשונה.

אבל זה היה אבוד. הסרט הלך לאיבוד, ואני איבדתי את צילום צעדיה הראשונים של בתי.

בגיל שנתיים הלכה לאותו גן בו למדו גם הבנים, שהיה שייך לבי"ס מנורה. כבר אז התחילה להקפיד על הלבוש, והייתה עומדת על כך שילבישו לה את השמלה אותה בחרה – התעקשה ונצחה.

ובכלל, כשרחל התחילה לגדול גילינו כבר בגיל צעיר את העקשנות שלה, גם בלבוש וגם בדברים אחרים. לא הייתה קיימת המילה "לא" לגביה.

עקשנות זו פעלה לטובתה כשעלינו לארץ. היא למדה את השפה העברית מהר, והשתלבה בחיי הילדות בנר עציון.

בהיותה בת חמש עלינו לארץ. במרכז הקליטה הייתה בגן, ולמדה מהר עברית בסיסית, והשתתפה ב"תפילת ילדים", מסגרת אותה הקמתי כדוגמת התפילה בדרום אפריקה.

בשבת הילדים נכנסים לבית הכנסת הגדול ומפריעים למתפללים. בדרום אפריקה הקמנו מסגרת נפרדת לתפילה עבור הילדים. המשכתי זאת בהקמת מסגרת תפילה לילדים בשחרית של שבת במרכז הקליטה. רחל הייתה משתתפת באופן קבוע בתפילה זו (לא הייתה הפרדה בין ילדים וילדות בגיל הזה).

כשהגענו למשק פגש אותה מרכז הפרדס, שלמה גריידי, שאהב אותה מאוד. כששאל אותה – האם את יודעת עברית? ענתה ש – קצת. מאז קרא לה "קצת".

כשלמדה בבי"ס תיכון עירוני ו', עבדה רחל בחופשות ובשבתות בחדר האוכל ובקיוסק במשק, שהיה שייד לקבוצת נוער קונסרבטיבי מארה"ב, שהגיעו לניר עציון לפרקי זמן קצובים.

יום אחד אחרי ארוחת ערב בשרית עברה רחל לעבוד בקיוסק ולמכור פריטים שונים לבני הנוער, ובעיקר ממתקים ושוקולד. אחד הנערים ביקש שוקולד חלב, ורחל סירבה למכור לו, שכן אכל זה עתה בשר...

רחל הייתה אהובה מאוד במשק. היא גילתה כשרון בעבודת יד ובאמנות, עשתה שרות לאומי בארכיון בכפר עציון והייתה אחראית למצגת האור קולית (גם בערב האזכרה לאורי הכינה רחל את המצגת לזכרו). בשנה השנייה של השרות הלאומי עבדה רחל במשרד הרווחה בחיפה.

זמן קצר לאחר תום השרות הלאומי פגשה רחל בריקודי העם את אהוד, שנעשה לימים בעלה. רחל למדה אז אמנות באורנים, ובהשפעתו עברה ללימודי חינוך ולמדה להיות גננת. כגננת נתנה ביטוי לכישרונה בתחומי האמנות והיצירה.

רחל ואהוד נישאו בעשרים ביוני לפני עשרים שנה, ב-1995.

כשהתחתנה הרגשתי אבדן מסוים, כי היא היחידה שגרה בבית עד לשרות הלאומי. שני הבנים למדו בישיבה בכפר הרא"ה, וראינו אותם רק פעם בחודש. הקשר בינינו היה מאוד חזק.

לרחל ולאהוד נולד בן – יעקב – שהצטיין בשחייה ומשרת היום בטכני של חיל האוויר. יעקב הוא הנכד איתו אני מתראה הכי הרבה, גם בגלל הקרבה הגאוגרפית, קובי קיבל באחרונה אות הצטיינות ועלה לדרגת סמל.

בזכות עקשנותה ודבקותה במטרה של רחל זכיתי לקבל את אות "יקיר חוף הכרמל".

רחל עם בנה יעקב

הגירושין ממלאני והנישואין לג'יין

כשהילדים גדלו, התחתנו ועזבו את הבית, מלאני ואני התבוננו זה בזה והגענו למסקנה שאין לנו סיבה להמשיך בחיים המשותפים. מלאני עברה לגור עם חברה בחיפה, והתחלנו בהליכי גירושין, בהדרכת הרב שלנו מנחם ולדמן. תוך כמה חודשים התגרשנו ברבנות. לא הייתה בעיה, שכן הגירושין היו על דעת שנינו, לא היה לנו רכוש לריב עליו, גם לא הייתה קיימת שאלת אחריות על הילדים, שכן הילדים היו כבר גדולים.

הילדים קבלו את הגירושין מאוד יפה, למרות שהיה להם עצוב. הנתק בינינו הורגש כבר הרבה שנים.

מלאני מצאה עבודה באוניברסיטת ת"א בספריה, לאחר שלמדה שלוש שנים ספרות אנגלית ויהדות מטעם האוניברסיטה הפתוחה בדרום אפריקה. היא עברה לגור ברעננה, לאחר שנסעה מחיפה לת"א זמן רב. לאחר מכן עבדה ב"אריק כהן בוקס" המוכר ספרים ללימודי אנגלית. שם עבדה עד הפנסיה.

כעבור כמה חודשים פגשתי נשים שונות דרך סוכנויות הכרות ושום דבר לא יצא מזה.

יום אחד קראתי בג'רוזלם פוסט מודעה של אישה אקדמאית בחיפה שמחפשת חבר לחיים. כתבתי לה שאני לא אקדמאי, אבל אני דרום אפריקאי אינטליגנט. נפגשנו, הייתה כימיה בינינו, וכעבור חצי שנה התחתנו. אנחנו נשואים היום כבר שבע עשרה שנים.

ג'יין היא ילידת ניו יורק, מבית דתי. רק כשהלכה ללמוד באוניברסיטה היא חזרה בשאלה ונהייתה חילונית. עם נישואינו – החזרה למסגרת דתית לא הייתה לה קלה.

ג'יין היא מורה לאנגלית ב"ליאו בק". הגיעה לארץ בגיל עשרים ומשהו.

פגשה בחור יליד עירק והתחתנה איתו. יש לה שלושה ילדים מנישואיה הראשונים, שתי בנות ובן, הממשיכים בגילם את ילדי.

עם נישואינו המשיכה ג'יין להיות בחיפה לפחות חצי שבוע, שכן הבן הצעיר

בחתונה עם ג'יין

למד עדיין בתיכון. עם גיוסו עברה ג'יין לניר עציון באופן קבוע, לשמחתי, והשתלבה יפה עם החברה ועם אורח החיים כאן.

אני שותף לה בקשריה עם החברות בחיפה, והיא שותפה לי במשפחה – ילדי ונכדי אוהבים אותה אהבת נפש.

ג'יין יודעת להקשיב ולהתעניין במעשיהם ולתת מניסיונה לחני כלתי, שהיא מורה.

שבע עשרה השנים האחרונות, הן השנים המאושרות ביותר בחיי. בהיותי נשוי לג'יין, למרות חילוקי הדעות והשוני בגישתנו לחיים, היו זמן נהדר להסתגלות ולימוד איך להתחבר דרך האהבה.

ג'יין הפכה לדבר החשוב ביותר בחיי הרגשיים. אני לא יכול לדמיין את חיי בלעדיה, היות שהיא הייתה עבורי מקור לכוח, לחוזק, ולחיבה אינסופיים. חוץ מלהיות הכוח המניע מאחורי קייטנות הנכדים שניהלנו יחד, ג'יין הייתה שותפה אהובה וחיברה אותי חזק יותר לכל מה שקשור לילדי ולנכדי. היא הפכה את ביתנו לבית חם ומזמין לחברים ולמשפחה וגם עבורי.

בחתונתי עם ג'יין

חיי כיום

בסיום הקורס – עם תעודת ליצן רפואי

התנדבות כליצן רפואי

בכל המקצועות בהם עסקתי
היה תמיד מישהו שאמר לי שאני
ליצן. אני אוהב לעשות צחוק, לא
להתייחס ברצינות לקשיים שבחיים
הפיזיים והנפשיים.

ובגיל הפנסיה, בגיל 67,
למדתי קורס ליצנות רפואית.

ומעשה שהיה – כך היה:

ערב שבת אחד הוזמנו
לארוחת שבת למשפחה צעירה
במשק, ארז והדס צידון. לאחר
הארוחה שיחקתי כהרגלי עם הילדים
שלהם.

במפתיע אמרה לי אם

המשפחה, הדס: אתה צריך להיות ליצן רפואי!

עלתה בדעתי העובדה שיש לי חבר בעין הוד – אלן קוז'ינסקי – שהוא ליצן רפואי.
והוא כיוון אותי לאוניברסיטת חיפה, שם מתקיים קורס לליצנות רפואית (כיום
ניתן לקבל תואר ראשון בתחום זה).

הנושא נפל עלי במפתיע, אך לא היה זר לי.

אבי היה לב המסיבות, ואני הייתי דומה לו בכך, אהבתי "לעשות שמח". הוא לימד
אותי כמה "קסמים" וקונצים שמצחיקים ילדים.

למדתי באוניברסיטה בקורס שארך תשעה חודשים, פעם בשבוע בערב, שלוש
שעות. יש בזה הרבה פסיכולוגיה ושחרור ממעצורים טבעיים.

הקורס הסתיים בדיוק לפני מלחמת לבנון השנייה.

כעבור זמן מה, כשהטילים עדיין נפלו בחיפה, הרב שלנו – הרב רונן לוביץ -
הזמין אותי לבוא איתו לנהריה, כדי שהוא יניח תפילין למי שרוצה, ואני אשעשע
את הילדים כליצן.

עשינו סיבוב בין המקלטים בנהריה.

לאחר מכן, בני אורי טלפן אלי ואמר לי שלמחרת אנחנו נוסעים לחיפה
ועושים סיבוב בין המקלטים. היה לו מערך לפנקייקים. הוא עשה פנקייקס ואני

עשיתי צחוקים לילדים. ג'יין הציעה לנו ללכת לליאו בק – שם היה מגרש חנייה תת קרקעי שהפכו אותו למקלט גדול. שם היו, להערכתי, 150 ילדים – ומיד כשאורי הקים את העמדה של הפנקייקים – נוצר תור ארוך ואני שעשעתי את הילדים.

אחרי המלחמה גיליתי שבבתי החולים בחיפה היו כבר ליצנים רפואיים. הצעתי ל"הלל יפה" את שרותי – שלחתי למנהל כוח האדם את קורות החיים – וקבלו אותי בתור מתנדב. אני עובד שם עד היום. אני מנסה להגיע לבית החולים לפחות פעמיים בשבוע לכמה שעות.

מזמינים אותי גם לחאן יותם – מקום מפגש לילדים אוטיסטים בחוות ניר עציון (זהו אתר הנצחה של אחד מחברי המושב לבנו שנהרג בתאונה מפגיעה בראשו).

כשהמדריך הזמין אותי, אמרתי לעצמי שאני מכיר את התופעה ואין לי בעיה איתה, להפך אני אוהב את הנערים מאוד.

(במאמר מוסגר בקשר לאוטיסטים –

כשהיינו בשנות ה-80 המאוחרות במשק – פנה אלי ואל מלאני ד"ר חיים פרי, שהיה מנהל ימין אורד אז. היה לו נער אוטיסט שהגיע לשנה מארה"ב, והוא ביקש

מאיתנו לאמץ אותו. נהגנו לקחת אותו לחיפה לבלות, לשחק סנוקר, היה מגיע אלינו לארוחה לפעמים. בסוף התקופה ההורים רצו לתת לנו מתנה – וחיים פרי הציע לתת לנו כרטיס זוגי הלוך ושוב לדרום אפריקה. כך הגענו לביקור מולדת, שאחרת לא היינו יכולים להרשות לעצמנו).

במסגרת הקורס למדנו מה לעשות, והרבה מה לא לעשות, כגון – לא לפרוץ לחדר של ילד קטן, אלא לאט לאט לעורר את סקרנותו למה שאני עושה, כדי שהוא לא יפחד מהמראה המוזר שלי כליצן.

וגם – אסור לשבת על מיטתו של החולה, גם כדי לשמור על פרטיות החולה, וגם כדי לא לקבל זיהום ממנו.

היום אני עדיין מתנדב ב"הלל יפה". מטעם ביה"ח משלמים לי את ההוצאות הכרוכות בעבודתי, כמו בלוני, משרוקיות ובועות סבון. אני מגיע ויוצא בהתאם ליכולתי.

כשאני מגיע אני מרגיש צעיר בעשר שנים. הילדים אוהבים מאוד את הפגישות איתי – אך לא רק הילדים, אלא כל בית החולים מקבלים אותי בחיך ובצחוק.

הדבר נותן לי הרגשה נפלאה, העובדה שאני מצליח להפיג מתח אצל החולים ומאפשר לרופאים לעשות את עבודתם יותר ביעילות. לפעמים הרופאים קוראים לי להיות נוכח ולהסיט את מחשבתו של ילד מפעולות פולשניות הכרחיות.

באחד המקרים, אחרי כארבע שנים של ליצנות רפואית, ירדתי מטרמפ בחדרה. מיד נעצרה אישה באוטו אחר, ואמרה לי שתיקח אותי עד בית החולים. מכיוון שהייתי בלבוש רגיל, שאלתי אותה איך זיהתה אותי בתור ליצן. היא סיפרה לי שלפני שלוש שנים עבר בנה, שהיה אז בן שלוש, תאונת דרכים. למרות שהרופאים לא מצאו שום פגיעה פיזית, הוא לא היה מסוגל ללכת. הילד שכב בבית החולים בהשגחה. אני באתי, ובלי לדעת מה מצבו התחלתי להראות לו קוסמות. הילד התיישב פתאום על המיטה. הוצאתי את בועות הסבון והוא ירד מן המיטה והתחיל לרדוף אחרי הבועות, כמו כל ילד. האם אמרה לי שהיא לא תשכח זאת. גם אני לא אשכח זאת, שכן זה סימן שאני באמת מצליח, עם עזרת הקב"ה, לעזור בשיקום של ילדים חולים.

הסיפור המרגש ביותר שלי כליצן - נכנסתי לחדר של ילד שישב על ברכי האם - כבן שלוש - עם מסיכה על הפנים לשם אינהלציה נגד אסתמה. היות ואני עצמי מטפל באסתמה שלי בצורה דומה לא התרגשתי. הצלחתי להוציא ממנו חיוכים, ונשארתי איתו עד סוף הטיפול כדי להסיט את מחשבתו מהטיפול עצמו, והלכתי.

כעבור שלוש שנים באה אלי אישה בריצה בביה"ח ואמרה לי - אין כמוך! שאלתי - במה זכיתי? והיא ענתה שבנה בן השש כבר לא חולה אסתמה. אך נקודת המפנה, לדעתה, הייתה אחרי המפגש איתי, ומאז השתפרו כל נתוניו.

אני מרגיש סיפוק בכל עבודתי בבית החולים. החל מהעובדה שכאשר אני מגיע בבגדים רגילים - בתחילה לא זיהו אותי עד שלבשתי את בגדי הליצן, ואז כולם מביעים כלפי חיבה והערכה, וגם מזמינים אותי, כמו - האחות מטיפול נמרץ שהזמינה אותי לשעשע את המחלקה שלה. הלכתי לשם בחשש, ומיד כשנכנסתי למחלקה היא הסבירה שקשה יהיה לשעשע את חולי המחלקה הזו. התחלתי בכמה מעשי קוסמות, עם פשלות מבוטאות שהצחיקו את החולים. אך הנהנים הגדולים באותו רגע היו האחיות והרופאים. אז גיליתי שצחוק מתאים בכל מקום.

בנוסף לנוכחות בבית החולים קרו לי דברים בנסיעות הלך ושוב. אני גר 35 ק"מ מבית החולים. כשהתחלתי לעבוד שם הייתי נוסע באוטובוס הלך ושוב עד צומת אליאנס ומשם הלכתי ברגל עם שתי מזוודות ציוד הליצנות. אנשי המשק שנסעו לכיוון בית החולים היו מאוד נדיבים ולקחו אותי טרמפ לבית החולים. בדרך חזרה נסעתי באוטובוס מבית החולים עד פרדיס ומשם לקחתי אוטובוס נוסף, אך לפעמים לקחתי טרמפ. יום אחד בחור צעיר באוטו מפואר עצר לי ולקח אותי איתו, והתברר שהוא גר בבנימינה. התחלנו לדבר על נושאים שונים, וכשהגענו למקום בו הייתי צריך לרדת לפני שיפנה לביתו - הוא המשיך ישר ואמר, שכל עוד השיחה מרתקת הוא ימשיך לנסוע. הוא הביא אותי עד פרדיס.

ביום אחר עצר בחור צעיר בשנות העשרים, ושאלתי אם אפשר לנסוע איתו עד צומת אליאנס. הוא הסכים. בדרך שאל אותי איפה אני גר ואמרתי לו. כשהגענו לצומת המבוקש הוא פנה צפונה. שאלתי אותו היכן הוא גר, והוא ענה שבקריית גת.

הסברתי לו שהוא טעה בכיוון ותשובתו הייתה – לא טעיתי. כבוד לי להביא אותך עד הבית! צר לי שלא הסכים להיכנס לביתי ולשתות איתי.

כיוון שאני עובד בהלל יפה כבר שמונה שנים, אני מרגיש חלק מהצוות. החבר הטוב ביותר שלי בבית החולים הוא חיים, מתנדב גם הוא בחדר ניתוח.

בתחילה חשבתי שחדר ניתוח הוא מקום אליו נכנסים רק רופאים ומנותחים, ולמרות ששמעתי את שם הפרופסור הראשי של כירורגיית ילדים לא פניתי אליו. אבל יום אחד פגשה אותי אחת האחיות בפרוזדור ושאלה אותי אם אני מוכן כל יום שני לעבוד בהמתנה לניתוח במחלקה בה היא האחות הראשית.

בפעם הראשונה בה הייתי שם, היו ילדים רבים שחיכו לניתוח, ומצאתי שגם הם מסוגלים ליהנות מהומור, על אף המתח.

בהזדמנות הראשונה פגשתי את ד"ר שטיינר, ראש מחלקת כירורגיית ילדים. הוא מאוד שמח שאני אטפל בילדים לפני שהוא מנתח אותם. לדבריו, הם מגיעים לחדר הניתוח רגועים לאחר שהיו איתי, מה שעוזר מאוד לטיפול בהם.

תוך זה שאני מרגיש חלק מביה"ח. שמחתי מאוד שפתחו את האגף החדש, אליו עברה מחלקת הילדים עם מחלקות רבות אחרות. הבניין מאוד פונקציונאלי ומשפר את הטיפול בחולים. הכניסה יפה, ובעיקר – יש שטח שמיועד למשחקי הילדים, מה שחשוב לי מאוד. במקום אחר יש שתי כיתות לימוד, האחת עם מחשבים והשנייה מיועדת לעבודות יד.

כאשר בני נפטר, התגובה של כל הצוות והנוכחות של חלקם בשבעה היו מאוד מעודדות, תומכות ומרגשות, ובצורה מסויימת – מנחמות.

בגבעת אולגה יש כמה מוסדות הקשורים למטופלים ממשפחות חסרות אמצעים הזקוקים לטיפול מיוחד.

הם הזמינו אותי להופיע לפני הילדים. הקשה ביותר היה להופיע לפני אנשים שלא יכלו ללכת, והגעתי אליהם למסיבת פורים. בשלב מסויים חשבתי שאין טעם בעבודתי לפניהם, אבל כשסיימתי, בא אלי כל הצוות ומאוד הודו לי על עזרתי להם.

במקומות אחרים בגבעת אולגה היו בתי ספר לחינוך מיוחד ושם נהניתי מאוד. הניסיון שצברתי במועדון התקווה ביוהנסבורג היה בעזרתי.

מדי פעם מזמינים אותי להופיע באחד מבתי הספר. כמו כן, הופעתי בגן ילדים ליום הולדת של ילד, כמעט נפלתי וכולם צחקו ללא הפסק.

אני עושה עם הילדים צורות מבלונים. זה משמש גם למתנה שאפשר לתת לחולה. האישה שלמדה אותי גרה בכרם מהר"ל ועושה סידורי פרחים לאירועים מבלונים. במשך שעותיים למדתי ממנה ויישמתי זאת בבית החולים.

בניר עציון יש ארבעה גנים, נכון להיום. בגן של הילדים הקטנים עדיין מפחדים ממני. תינוקות יודעים לחייך ולצחוק מהופעתי, מה שגורם לי שמחה ועונג.

לרוב הילדים אני יכול להגיע מגיל שנתיים שלוש. הפעוטים כבר משתפים פעולה, ואני מגיע בצורה מבוקרת.

כיוון שהם קבוצה גדולה, הם צוחקים ושמחים ביחד.

אנשים רבים חושבים שליצנות פירושה אף אדום, אבל זה הרבה יותר מזה.

הליצנות הרפואית עונה על חלקים בסיסיים בי –

של האהבה לעזור, במיוחד לאנשים עם בעיה, בין אם רפואית או אחרת. פה אני יכול להשפיע בזמן אמת לטובה. בליצנות יש יתרון שאם אתה עושה טעות ויודע להשתמש בה, זה עושה את העניין אפילו מצחיק יותר.

יש בליצנות גם ביטוי לכשרון המשחק שלי. בתיק שלי יש לי הרבה אביזרים. אף פעם איני מתכנן במה להשתמש. אני מחליט על המקום, בהתאם לזמן ולילד, מה מתאים לו ביותר.

ליצנים שמופיעים על במה רגילים לקהל גדול. ליצן רפואי מתאים עצמו יותר לפרט מאשר לקהל גדול.

הליצנות נותנת לי גם אפשרות להתפרע ולעשות מה שבא לי – חוץ מלעוף – וכל זה באישור.

אז אני מרגיש סיפוק ורוגע.

המחלה וההתמודדות איתה

כאבים בגב התחתון היו לי תמיד, מגיל ארבעים בערך. ולא התייחסתי לזה בדאגה בכלל.

בתחילת שנת 2013 התחלתי להרגיש בשכם הימנית כאבים. המטפל שלי – אנדריי – שלומד במכון וינגייט, ומתמחה בטיפולים לא קונבנציונליים, נהג לבוא אלי פעמיים שלוש בחודש. עם התגברות הכאבים, ובהמלצת הרופא, התחיל אנדריי לבוא בתדירות גבוהה יותר.

קבעתי תור לאורתופד והלכתי על דעת עצמי לצילום הגב העליון. כשהגעתי לפגישה עם האורתופד, כעבור כמה חודשים, הוא הסתכל בצילום וקרא מיד לראש המחלקה, ששלח אותי מיד ל- C.T.

חששתי מהגרוע ביותר, שכן אמרו שרואים צל שלוחץ על הצלע העליונה. בשלב זה לא ידעו את טיבו של הגוש. אחרי ה- C.T. שלח אותי הרופא מהמרפאה הביתה לארוז כמה דברים ולחזור מיד לבית החולים.

למען האמת – אפילו לא התחלתי לדמיין מה יכולה להיות התוצאה הסופית. הרשיתי לעצמי לחשוב רק על הדברים המעשיים שניתן לעשות – עם מי להתייעץ וכו'.

כעבור כמה ימים נשלחתי לניתוח, כשד"ר ברוסקין – מנהל המחלקה – היה המנתח הראשי. כשחזרתי למחלקה דאגתי יותר למצב הרוח של המשפחה מאשר לי. המשפחה הפגינה אהבה חמה ותמיכה, גם מעשית וגם נפשית.

אחד הדברים שהפריעו לי אחרי הניתוח היה שבהתחלה היה בלתי אפשרי להניח תפילין, ובהמשך זה היה מאוד קשה.

הנוכחות והנכונות של אשתי ושל הילדים, ואפילו של גרושתי, נתנו לי הרבה כוחות נפש.

כשיצאתי מבית החולים, תוצאת הביופסיה הייתה מלכתחילה שמדובר בגידול סרטני, אך לא ידעו איזה.

- מחלקת אונקולוגיה בלין שלחה אותי לרמב"ם, לפרופסור לנוירולוגיה ד"ר זוילי, שביקש שהפתולוג שלו יקבל את הממצאים ויאבחן מחדש את סוג הסרטן. הם גילו שזאת מלנומה, ומיד גיין התקשרה לבן דודה בארה"ב, העובד במחקר הסרטן במכון מפורסם, והוא הגיב מיידית והמליץ על פרופ' לותם בהדסה עין כרם. בהדסה גילו את המוטציה "בי ראף" שיש לי, ונגדה יש תרופה מיוחדת. אני שמחתי לבלוע ארבעה כדורים בבוקר וארבעה בערב, בתקווה מלאה שהגדול יוקטן.

התרופה הצליחה לא רק להקטין את הגידול, אלא להעלים אותו לגמרי. הטיפול בתרופה ארך שנה, ובסופה נעלם הגידול.

כשהגידול נעלם נשלחתי לרמב"ם להקרנות.

הטיפול הזה היה מאוד מוצלח עבורי. מרבית הטיפולים בסרטן כרוכים בייסורים, ואצלי לא היו תופעות לוואי, מלבד היווצרות תופעות ראומטיות בכפות הידיים. גם ההקרנות עברו עלי בצורה קלה יחסית, לבד מהיצרות הוושט. אך הייתי חייב להפסיק לקחת את התרופות, ואת הכדור האחרון לא הצלחתי לבלוע וגם לא הצליחו להוציא לי אותו. תוך שעה הכדור נמס, אך הפסקתי בשל כך לקחת את הכדורים, זאת למשך חודשיים.

עם תום ההקרנות התחלתי להרגיש לאט שהוושט נמתח, אך פחדתי לחזור לתרופה בשל כך. בהדסה התעקשו שאמשיך, אך במינון נמוך של כדור אחד בבוקר ואחד בערב.

כיום אני מקבל קנאביס רפואי, שיקל עלי במצבי החרדה שהיו לי.

תוך כדי ההתמודדות עם מחלתי שלי, התגלתה המחלה אצל אורי בני, אך לצערי לא הצליחו לרפא אותו כפי שרפאו אותי. הייתי מלא תקווה ואמונה שאורי יירפא, ולא האמנתי שלא אראה אותו יותר.

כיום אני במעקב בהדסה כל ארבעה שבועות. כולל בדיקות עיניים ו א.ק.ג. הטיפול בכדורים עוזר לי בהתמודדות.

אני מודה לאל יום יום על שנתן לי כוח להתמודד עם מה שיש, ולא לפתח את המחלה למקומות שיזיקו לי.

תמיד שמרתי על מצב רוח טוב. ביקשתי מגיין שתביא את האף האדום לבית החולים, ושעשעתי את המחלקה כליצן.

אני שומר על אורח חיים בריא. עדיין הולך חורף וקיץ לשחות בבריכה, עושה טיפולים לא קונבנציונליים לשמירה על בריאות הגוף.

ובעיקר שומר על אופטימיות.

אני מודה לאל על שורה של דברים שהובילו להחלמתי, ולצוותים שטיפלו בי, על המשפחה הנהדרת והחברים הטובים שעזרו ותמכו.

גיין הייתה לידי במשך כל התקופה הקשה הזאת, ותמיד ידעתי שהיא תעשה את המקסימום הנדרש גם בהתייחס לרופאים וגם לצרכים הפרטיים שלי. זה חיזק מאוד את אהבתי אליה ואת הקשר בינינו.

עזרה מאוד גם התמיכה של ניר עציון בכל דבר, החל בתרופות וכלה בנסיעות, תמיכה נפשית וביקורים בבית החולים. חברי ניר עציון גילו כלפי את המקסימום שאפשר לצפות משוב ומעבר לכך.

למדתי שאם אתה רוצה שמהו יעשה – תעשה אתה משהו בעצמך. חשוב להתעורר כל בוקר ולחשוב – מה אני יכול לעשות למען האחר.

חיי היום יום

בגיל הפנסיה התפתח אצלי נושא הליצנות, אבל זה רק חלק מחיי הנהדרים כגמלאי, חלק הגורם להרגשתי הנפלאה.

כיום אני חייב מכונית, בשל האיסור להיות בשמש. כאשר אין לי מכונית מהמשק ואינני יכול לנסוע לביה"ח הלל יפה, אני מבלה בבריכה.

בשלבים מוקדמים של הטיפול הלכתי לדיאטטיקנית בלין, ואני עדיין אוכל חלקית לפי הוראותיה. אני כיום צמחוני שאינו אוכל בשר, אלא ירקות ודגים. התחלתי לאחרונה לשתות אלוורה כל יום (קניתי זאת עבור אורי, שלא הספיק להשתמש בה).

אני משתדל לנוח במשך היום, אוהב להסתובב בחנויות של צעצועים, ליצנות וקוסמות.

ממשיך להיות אחראי על המזוזות במשק, בעזרת יהודה. אוהב לראות במחשב סרטים ביוטיוב.

לאחרונה נעשיתי סבא רבא. שמחתי לנסוע לברית של הנין בנתיבות ולהשתתף בפדיון הבן של הנין אליה.

כשהיינו נשואים כמה שנים, סיפרה לי ג'יין ששמעה מזוג מבוגר שהם נוהגים שבוע בשנה לארח את כל הנכדים יחד. עשינו זאת כמה פעמים, נסענו איתם ובילינו, ובשל כך הנכדים מאוד שמחים להיפגש זה עם זה. אך כיום קשה לנו יותר לעמוד בכך.

קייטנת נכדים

קבלת אות "יקיר חוף הכרמל"

בשנה שעברה, במלאת לי שבעים וחמש שנה, הגיעה אלי בתי רחל עם הידיעה המאוד משמחת, מחמיאה ומרגשת, שהוחלט לתת לי את אות "יקיר המועצה חוף הכרמל". זו הייתה ידיעה מפתיעה עבורי. בתי רחל היא שיזמה ואספה חומרים, בסוד ממני, והגישה אותם למועצה עם כל מה שנדרש.

בשנה זו זכינו חמישה אנשים באות – תושב נוסף מניר עציון ושלושה תושבים נוספים מרחבי המועצה.

השמחה הייתה גדולה, אך כאשר הבנתי את משמעות הדבר הרגשתי כי קטונתי. ההתנדבות שלי הייתה שלא על מנת לקבל פרס. הווייתי כליצן שינתה את חיי והיותה הצדקה לכל דרך חיי, ולפתע אני מקבל על כך פרס.

קבלת האות באה בתוך החודשים האחרונים לחייו של אורי, בני, ונתנה לי כוח ועידוד כדי להמשיך. לאור הדברים ששמעתי על אורי לאחר שנפטר, צורת החיים שלו, הנתינה שלו למשפחה ולכלל ישראל, כל אלה עודדו אותי בהמשך ההתנדבות.

קבלתי את האות בראש וראשונה על העשייה כליצן רפואי.

בטקס, כשפגשתי את המועמדים האחרים, הופתעתי כיצד אני משתלב בין החלוצים שהיו מבוני הישובים שלהם. אני הגעתי לארץ ב-77, ואחרים עברו כאן מלחמות ומאבק, ולא הבנתי - במה זכיתי אני?

אני מלא הערכה כלפי מה שהם עברו ועשו, ומאוד היה לי טוב להיות חלק מחבורה כזו.

ראיתי לנכון להכניס קצת הומור לטקס. בחלק האמנותי של הטקס גילמתי את דני קיי בשירו המפורסם – הכינור הקטן.

אני מלא תודה לבתי רחל, על כל המאמץ והאמונה בי ובמעשי, שהביאו לכך שאקבל את האות.

לטקס הגיעו גיין, דני ורחל, בת דודי ושני בניו של דני. לצערי, זה היה הטקס הראשון שאורי כבר לא יכול היה להגיע אליו, אלא רק לאחל לי "כל הכבוד" ממיטת חוליו.

כל ההסתכלות על עצמי השתנתה עם קבלת האות. זה מה שמצדיק את צורת החיים שלי.

וחשוב מאוד, בגיל בו אני נמצא, להתלהב מחדש מדברים שאתה עדיין מסוגל לעשות.

אות יקיר חוף הכרמל על מפעל חיים ועל פעילות ציבורית משמעותית רבת שנים המהווים מופת הוענק לישראל אלטרס מגבע כרמל, לדוד ברמן מניר עציון, לעמוס גרינשפן מקיסריה, ליעקב כהן מניר עציון ולמרדכי מרקשייד מעתלית.

✧ דויד ברמן

דויד נולד בשנת 1939 בעיר יוהנסבורג, בדרום-אפריקה, לאביו ג'ורג' ולאמו רייצ'ל אשר נפטרה כאשר דויד בן 6. מגיל צעיר מאוד באה לידי ביטוי יכולת הנתינה האינסופית שלו והרגישות לזולתו. כנער התנדב כמדריך ב-JJYC - מועדון יהודי לנער נזקק. במהלך כל השנים בהן יוהנסבורג הייתה ביתו הרחיב את מעורבותו.

היה פעיל ומתנדב בקהילה במסגרות ובתפקידים שונים. ביוהנסבורג נישא לאשתו מלני ולבני הזוג נולדו דני, אחי ורחל. בשנת 1977 עולה משכחת ברמן לישראל וקובעת את ביתה בניר עציון. בצה"ל עבר קורס חובשים ואף שירות המילואים עשה ביחידת הקישור לא"ם ומאוחר יותר

בהג"א. דויד משמש דוגמא ומופת כפעיל חברתי ומתנדב בלתי נלאה. ביישובו ניר עציון ניכרת מעורבותו בכל תחום אפשרי.

פעילותו למען הקהילה הלכה והתרחבה הרבה מעבר ליישובו.

ערכי, מעם הליכותיו, כישרון המשחק שלו ואהבת הזולת שבו הביאו אותו במהלך השנים להתמחות כליון רפואי. התמחות זו הפכה להיות גולת הכותרת של פעילותו ההתנדבותית אשר קצרה היריעה מלתאר. דוד מגיע באופן קבוע פעמיים בשבוע לבתי חולים, משמח את הילדים המאושפזים ומסייע להם להפיג מעט מצערם ולשמוח מעט ממכאביהם. כמו קוסם, הופך דוד את הבכי והחששות של הילדים לצחוק, לתקווה ולאור גדול. בתקופת מלחמת לבנון נסע דוד לצפון הארץ, עבר בין המקלטים גם בעיצומן של ההפגזות, ושימח את הילדים בהופעותיו המשעשעות. לאורך כל השנים, נמנה דויד עם התורמים המשמעותיים ביותר לרווחת תלמידים בעלי צרכים מיוחדים, שהתחנכו ומתחנכים בכפר הנוער ימין אורד. דלתו פתוחה תמיד לנערים הזקוקים לאוזן קשבת ולקשר תומך מיוחד. מתנדב מסור בעמותת "חאן יותם". דויד הינו בעל אישיות אמפתית ואלטרואיסטית נדירה. תכונות אלה הביאו אותו תמיד לעמוד לצד החלש והסובל בזמנים הקשים ביותר.

דוד מבצע את פעילותו ההתנדבותית למרות ועל אף כל קושי, במאור פנים, בלבביות ובהתלהבות וניכרת בכל מעשיו אהבת האדם שבו. דוד איש מופת המגלם באישיותו את כל הטוב והיפה באדם.

כתבה שפורסמה בירחון המועצה האזורית חוף הכרמל

מגיל צעיר מאוד התרגלתי לשינויים. אני מרגיש שכל שינוי יכול להתקבל לשלילה אבל בסה"כ שינויים הם בדרך כלל דווקא לטובה.

כשאני מסתכל אחורה על כל השינויים החשובים שהיו בחיי, העלייה ארצה והצטרפותי לניר עציון, אחד הדברים הבולטים שנהניתי מהם הם חיי באזור חוף הכרמל והטבע הנפלא בו.

אבל במיוחד, לאחרונה, אני נהנה יותר ויותר מהפעילות במועצה האזורית וממרכז מיר"ב שבו אני משתתף בפעילות, כמו פילטיס של רותי ינקלביץ ז"ל, והצגות באולם "מוזה". אני גם קורא את ירחון המועצה בהתעניינות רבה.

בתור מי שהביא את המשפחה שלי לארץ, סה"כ אני מאוד שמח על הצעד הזה ועל השינוי שעשיתי בכך וגאה בילדים ובנכדים שלי שמשרתים את המדינה, גם בצבא וגם בהיותם בארץ ישראל השלימה (כמו בדולב ובנגב).

עוד למדתי בחיי, דבקות במטרה, ולהיות נאמן לארגונים שאתה משתייך אליהם.

אני מאחל לדורות הבאים שימשיכו את דרכם הציונית, הערכית והדתית. אני רואה בדת אמצעי להעברת מוסר ושליטה עצמית לדורות הבאים.

משפחת ברמן המורחבת

מימין למעלה עם כיוון השעון: בילוי משפחתי, ג'ודי ריימונד ואני עם הנכד קובי, עם ילדי ביום הולדת ה-60, אני עם נכדי אביאל, הכנסת ספר תורה, ג'יין ובתה, צוות הבגנות בחתונתי עם ג'יין.

נספחים:

המלצות לאות יקיר חוף הכרמל

בס"ד

פרופ' צבי דוולצקי

רח' הנצי"ב 22 קרית שמואל חיפה 2638348

טל: 04-6903765 פקס: 04-6903481

נייד: 050-206-1183

tzvidov@gmail.com

25 ינואר 2014
כ"ד שבט תשע"ד

הנדון: מכתב המלצה עבור מר ד"ב ברמן

לכל המעוניין,

אני מכיר את ד"ב ברמן מזה כמעט ארבע עשורים כאיש חסד המקדיש את זמנו ואת מהותו לטובת הזולת.

עוד בדרום אפריקה בשנות השבעים עבדתי עם ד"ב ברמן בתכניות למען הטער בבית כנסת ביוהנסבורג. הוא יזם ופעל רבות בהקמת תכניות העשרה ותמיכה בנוער. כמו כן הוא היה פעיל מאוד למען ילדים עם פיגור שכלי ותסמונת דאון במרכז מיוחד בשם Selwyn Segal שטיפל בילדים אלו.

גם מאז שהוא עלה לארץ הוא המשיך לעזור ולתמוך בילדים בימין אורד, עזר לקבוצות שהגיעו לקיבוץ ניר עציון, והקדיש הרבה חשיבה, זמן ואנרגיה לטובת אנשים אחרים. בשנים האחרונות הוא גם מתנדב כליצן רפואי בבתי חולים. רק השבוע בקריאה ממני לעזרה בהתראה קצרה הוא התנדב בתכנית של הכנת סטודנטים לרפואה בבית חולים רמב"ם. ד"ב איש חסד, נעים הליכות, מתחבר לאנשים אחרים עם חיוך ועם מילה טובה, ותמיד מנסה למצוא את הדרך לעזור ולתמוך באלו שבמצוקה או שזקוקים לעזרה. אני תומך מאוד במועמדותו לקבלת אות על פעילויותיו.

בברכה,

פרופ' צבי דוולצקי

ב"ה כ"א שבט, תשע"ד
22 לינואר, 2014

לכבוד
המועצה האזורית חוף הכרמל
עין כרמל
שלום רב,

הנדון: המלצה להענקת אות יקיר חוף הכרמל למר דוד ברמן מניר עציץ

היכרותי עם מר ברמן החלה לפני כשלושים וחמש שנה, עת מונית לתפקיד מנהל כפר הנער ימין אורד.

לאורך כל השנים, נמנה דוד עם התורמים המשמעותיים ביותר לרווחת תלמידים בעלי צרכים מיוחדים, שהתחנכו בכפרנו. דלתות ביתו היו פתוחות לנערים הזקוקים לאזון קשבת ולקשר תומך מיוחד.

דוד הינו בעל אישיות אמפאית ואלטראיסטית נדירה. תכונות אלה הביאו אותו תמיד לעמוד לצד החלש והסובל בזמנים הקשים ביותר. הדבר הוביל אותו גם לבחירת העיסוק בליצנות רפואית, כאשר הדבר לא היה מוכר ומבוסס ככלי תרפויטי. דוד, בחושיו החדים, הכיר בתועלת שבהעמדת עצמו לרשות החולים באופן טוטאלי ובכישרון רב.

תרומה נוספת של דוד היתה בחיזוק חניכים בהקשר של חיבור לחוויה הדתית של קבלת התפילין והענקת משמעות לשלב זה בחייהם.

לסיכום: כשכן של מוסד חינוכי המתמחה בנער עולה ובנער בסיכון, יכולנו תמיד לסמוך עליו, ולבטוח שיענה לכל קריאה. וכן הווה במשך שנים רבות מאוד. הנני ממליץ עליו בכל לב כאיש מופת המגלם באישיותו את כל הטוב והיפה באדם.

דרך כפר
יוזמות חינוך יסין אורד
Yemin Orde Educational Initiatives
ד"ר חיים פרי, חינוכאי
www.derechfar.org.il

הרב דר' רונן לוביץ

י"ט שבט תשע"ד

20.01.14

לכבוד

המועצה האזורית חוף הכרמל
שלום רב,

הנדון: המלצה להענקת אות "יקיר חוף הכרמל" לדוד ברמן

ברצוני להמליץ בזה על מר דוד ברמן לקבלת אות "יקיר חוף הכרמל". כרב היישוב ניר עציון בו מתגורר דוד אני מכיר זה שנים רבות, ומוקירו על פועלו המבורך. דוד עלה לארץ מדרום אפריקה מתוך מניעים ציוניים. נקודת הפתיחה שלו כילד היתה רחוקה מאוד מהמקום אליו הגיע תודות לרצונו הטוב ונחישותו. הוא גדל כנער יתום, רחוק מחינוך יהודי, אולם התחבר מעצמו ליהדות ולציונות, ובחר לעלות ארצה ולהצטרף לחיים של תורה ועבודה.

לאורך כל השנים דוד בולט בנכונות להתנדב בתחומים שונים. הוא מסיע חולים לקבלת טיפול רפואי כמעט מידי יום ביומו, מסייע לתושבי היישוב הקשישים, ודואג לצורכיהם השונים. דוד מגלה נכונות לתרום לקהילה ממרצו גם בעניינים שבקדושה. הוא מטפל בהתנדבות בהשגת מזוזות ובקביעת מזוזות לכל מי שמעוניין גם ביישובי חוף הכרמל האחרים, ועוזר בהתנדבות בתפעול בית הכנסת ביישוב, בו הוא גם משמש כתוקע בשופר כל השנים.

גולת הכותרת של פעילותו היא התנדבותו כליצן רפואי בבתי חולים. דוד למד תחום זה בגיל מבוגר, לאחר שהתפנה מעבודתו בענף הבנות של היישוב, ומזה שנים רבות הוא עוסק בכך במסירות. דוד מגיע באופן קבוע פעמיים בשבוע לבתי חולים, משמח את הילדים המאושפזים ומסייע להם להפיג מעט מצערם ולשכוח קמעה ממכאוביהם. בתקופת מלחמת לבנון השניה נסע דוד לצפון הארץ, עבר בין המקלטים גם בעיצומן של ההפגזות, ושימח את הילדים בהופעותיו המשעשעות. דוד מבצע את פעילותו ההתנדבותית במאור פנים, בלבביות ואף בהתלהבות, וניכרת בכל מעשיו אהבת האדם שבו.

בגמרא מסופר על שני ליצנים שחכמים ידעו כי מקומם מובטח בעולם הבא, משום שהם שימחו אנשים עצובים. דוד שייך לאותו סוג של אנשים, ואני סבור שהוא ראוי להוקרה גם בעולם הזה על פעילותו רבת השנים שעשויה לשמש מופת לרבים.

בכבוד רב

רונן לוביץ

רב היישוב ניר עציון

ניר עציון, ד.נ. חוף הכרמל 30808 טל' 9845709 04-9845649

נייד 0505-794-757 פקס' 04-9845700 ronenlbtch@gmail.com

Yotam's Wayside Inn
חאן יותם - המקום לאדם ולחברו
www.chan-yotam.com

26 ינואר 2014

לכבוד

המועצה האזורית חוף הכרמל
הועדה לבחירת יקיר המועצה,

הנדון: המלצה – דוד ברמן, ניר עציון לתואר "יקיר חוף הכרמל"

בשמי ובשם ועדת ההיגוי של חאן יותם, אני מבקש להמליץ על מר דוד ברמן מניר עציון, כמועמד לתואר "יקיר חוף הכרמל".

דוד ברמן, עושה ימים כלילות למען הזולת. דוד מצא את יעודו כלייץן רפואי, אשר כל מעייניו הינן לעשות כל שביכולתו למען האדם השרוי במצוקה.

דוד הציע להתנדב בחאן יותם וערך סדנא לילדי קבוצת "נחלים" (קבוצת ילדים בעלי צרכים מיוחדים על הרצף האוטיסטי) וזאת חרף מצבו הרפואי הקשה והמחלה עמה הוא מתמודד בגבורה.

החיוך, השמחה, האהבה ששפעו הן מדוד והן מילדי הקבוצה – לא הותירו עין יבשה.

האמור לעיל מבטא אך קצה קצהו של תרומתו של דוד לילדי חוף הכרמל וזאת בנוסף על פעילותו בבתי חולים, בקייטנות לילדים בעלי צרכים מיוחדים ועוד ועוד...

אהבת האדם הינה לחם חוקו של דוד ואהבה זו היא מקור המוטיבציה של פעילותו הברוכה.

לאור כל האמור לעיל, מצאנו את דוד ראוי לתואר "יקיר חוף הכרמל".

בברכה ובכבוד רב,

ניר מלמד וצוות ההיגוי

"חאן יותם"

מען למשלוח דואר: ת.ד. 69 - עין הוד ד.ג. חוף כרמל 30890 טלפקס: 04-9842912

דוא"ל: office@chan-yotam.com אתר: www.chan-yotam.com

ינואר 2014

דברי תודה והערכה למר דוד ברמן

מר ברמן מתנדב, מזה שבע שנים, כליצן רפואי, במחלקת הילדים הלל יפה חדרה.

דוד ניחן בלב רחב ובסובלנות אדירה. כאשר דוד ניגש אל ילד/ה ניתן לראות על פניו אור, שמחה ואהבה. למרות המגוון הרב תרבותי במחלקתנו דוד מתייחס אל כל אחד ואחד באופן שווה. דוד נותן לילדים להתנסות ביצירת קסמים, מאפשר חוויה של הצלחה ומכוונת לצד הבריא של הילד, כמו כן מסייע הן לילדים והן להורים הסחת דעת מהמחלה. דוד הגיע בקביעות במשך השנים, בגשם ובחום, גם כאשר לא ניתן לו רכב מצא דרך להגיע.

בשנת 2013 דוד היה צריך להיעדר לזמן מה, חסרוננו היה מאוד משמעותי לכל אנשי הצוות, הן החינוכי והן הסייעודי. כוח הרצון הרב של דוד גרם לו לחזור אלינו, די מהר, למחלקה. שוב הילדים יכולים ליהנות מליצן רפואי רגיש, נדיב ובשתי מילים נשמה גדולה.

כאן המקום להוקיר איש כה יקר ולאחל לו בריאות איתנה במהרה.

אוהבים מאוד צוות המרכז החינוכי הלל יפה.

לדוד הליצן היקר!

כשאני חושבת עליך, מיד עולה לו חיוך רחב על פני.

בזכותך יום שני, שהוא יום ניתוחי הילדים, הפך להיות יום שמח, מצחיק ונעים.

אתה מצליח לגרום לתינוקות ולילדים, שמגיעים לניתוח, לריכוך ולהפחתת החרדה.

תחפוש הליצן הרפואי הצבעוני שלך משמחת ומעודדת את הילדים.

אתה מביא את האישיות החברתית שלך, אל הקבלה של חדר ניתוח, להתאוששות ולאשפוז יום.

אתה כמו קוסם, שהופך את הבכי והחששות של הילדים לצחוק ולאוויר גדול.

הבלונים, שאתה מפריח מבעות סבון, הקסמים שאתה מקסים בהם את הילדים, הצורות המיוחדות שאתה יוצר מבלונים, וכמובן השירים, שאתה שר לילדים הם מצוות מאוד גדולות, שאתה עושה בהתנדבות לשמה.

אני מנצלת הזדמנות פז זאת כדי להגיד לך תודה רבה על פועלך זה בשמי, בשם הילדים, ההורים, דר שטיינר, נירה, דר חכים, אחיות חדר ניתוח, רופאים מרדימים, רופאים מנתחים, מטופלים, בחורים, כוחות עזר, פועלות ניקיון, בנות שירות לאומי, מיכאלה, מתנדבים ועוד. אנו אוהבים אותך, מעריכים ומאחלים לך רפואה שלמה.

מפרח שסלר

אחראית קבלה חדר ניתוח בבית החולים הלל יפה חדרה.

דניאל מלל, אחות במרפאת כללית במחוז חיפה וגליל מערבי, פגשה באחרונה באחת המרפאות את דוד ברמן בן ה-74, ליצן רפואי במקצועו שהתנדב עד לאחרונה בבית חולים אך נאלץ לפרוש מעיסוקו בשל בירור רפואי מתמשך. על מנת לשפר את מצב רוחו הציעה מלל לברמן שיתוני פעולה שבמסגרתו יגיע בתחפוש הליצן למרפאה ויצחיק את הילדים שבאים לקבל את חיסון הפוליו במסגרת מבצע "שתי טיפות". ברמן נענה לאתגר ובאחרונה הוא מתייצב מעת לעת במרפאות כללית בליצן רפואי ומעודד את הילדים המתחסנים (מאת כתב "כלבו" בתמונה ליצן רפואי צילום דוד חורש, דוברות כללית).